

ST. OLAV *Julen 1993*

ST. OLAV

Innhold

3	Små skritt	<i>UKJ</i>
4	Fall til ro og kjenn at eg er Gud!	<i>Broder Robert OCSO</i>
6	Hvordan former vi de neste generasjoners katolikker i vårt land?	<i>Bernt Eidsvig</i>
12	Møte med pater Ivens: 40 år i norsk tjeneste	<i>Jan Chr. Mollestad</i>
11	Fra et intervju med Johannes Paul II	<i>KNA</i>
16	Ny svensk bok om kristen tro	
17	Jødisk-kristen dialog	<i>Brian McNeil c.r.v.</i>
18	Om jubileumsboken	<i>Øyvind Norderval</i>
20	På gjesteplass	<i>Olav Fykse Tveit</i>
22	Møte med Irland	<i>Gunnel Vallquist</i>
22	Gratulerer, biskop Goebel!	
23	Om Margit Sandemos bøker	<i>Brian McNeil c.r.v.</i>
24	“Brødrene Karamasov” på Oslo Nye Teater	
24	Pavelig mistillit	<i>Berhard Häring</i>
25	Undergrunns litteratur fra Frogner	<i>Nina Valsø</i>
26	Leserbrev	
32	Blikk på tiden	<i>Observatoria</i>

Forfriskende lesning!

Bladets tittel er "Katolsk Ungdom" (ungdommelig forkortet til KU) At det er medlemsblad for Unge Norske Katolikkers Forbund (UNKF), forhindrer ikke at også vi som ikke lenger er unge (snarere tvert imot), kan ha mye glede av å lese bladet. Vi konstaterer f. eks. at de unge redaktører Peter Talos og Petter Bruce har greidd det kunststykke å lage en reportasje fra årets ungdomsfestival som er blitt underholdende lesning også for oss gamlinger (som

kanskje burde hjelpe til i form av støttebonnement?) I den forfriskende og alvorlig-smilende reportasjen finner vi bl.a. et herlig innlegg av tidligere ungdomsprest Rory Mulligan: "Fest i hvalen", inspirert av en ikke ukjent bibelsk beretning om Jonas i hvalens buk.

De har tydeligvis god teft i "Katolsk Ungdom", både hva redigering, fotografering og lay-out angår. Og selvsagt registrerer vi med glede at spalten "Nytt fra den katolske verden" flittig sakser fra tids-

skriftet St.Olav. Vi ser frem til neste nummer der vi blant annet blir lovet en ny festivalrapport fra den store verdensungdomsdagen i USA i august, der UNKF hadde sine utsendinger, Sara og Loc, på plass: "Pave Johannes Paul II, Sara Wheatley og Tran Sy Loc og noen hundre tusen andre katolske ungdommer var med. Sara og Loc lover å komme med intime detaljer i neste nummer av KU." - Vi venter i spenning.

Små skritt

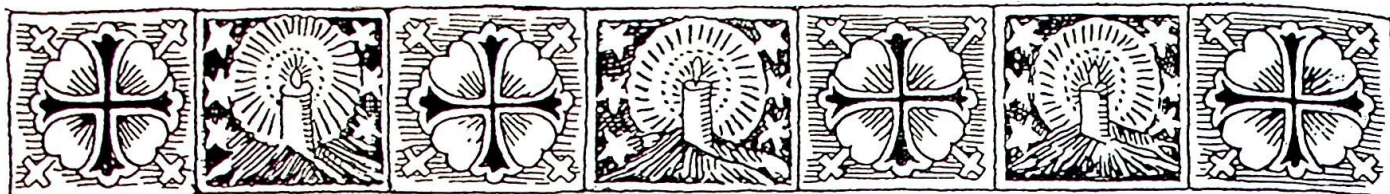
Hvor vil våre tanker vandre når vi julaften igjen tar hverandre i hendene - om vi er så heldige å ha hender rundt oss å holde i! - og kremter frem de gamle toner og ord om "fred på jord, fryd på jord"? Til Sarajevo og Mostar, Belfast og Shakehill? Til Somalia og Sudan, Angola og Burundi, El Salvador og Haiti? Eller andre såre steder på vår jord der krig og vold kvister vekk uskyldige mennesker som var andre menneskers glede og støtte . . .

Innen vi har sendt en hastig tanke til de mange slagmarker der ufreden hersker, eller der stille, hård handelskrig frarøver familiefedre og -mødre deres verdighet og nekter dem og barna deres en fremtid - er vel de glade mennesker rundt oss for lengst ferdige med sine syv sveip rundt enebærbusken og på vei inn i Trampeland . . .

Er det virkelig blitt hårdere og mer håpløst i verden? Eller bare virker det slik? Fordi vi for noen år siden hadde så store forhåpninger? Det er skimt av håp, tross alt. Vi har sett fiender i Midt-Østen rekke hverandre hånden, vise godvilje, ville fred. Vi har sett Mandela og de Klerk ta imot en fredspris. Og kanskje, kanskje vil også voldsmennene i Nord-Irland ta til fornuften - istedenfor å gripe etter skytevåpen og sprengstoff?

Ære være Gud i det høye og fred på jorden - blant alle dem hans nåde hviler over! Slik lyder Betlehemsordene i Erik Gunnes oversettelse. Mennesker av god vilje, kalles de i messens Gloria. Og den gode vilje, den har vi da?

Men selv den beste vilje kan ikke lindre all nøden. Eller frelse verden. Det siste er det dessuten en annen som tar seg av. Og i julen skal vi hvile en stund i den store glede over at det er lovet oss at det onde ikke skal ha det siste ord - selv om det tidsvis kan se slik ut. Vi skal ta inn over oss gleden og håpet - så vi bedre kan leve vår gode vilje. Speile nåden som hviler over oss. Demme opp for ufreden og håpløsheten ved å gjøre det gode. Her og nå. I det små. Og trøste oss med at han, Frelseren - God som ble menneske som oss - vet mer enn oss om hvor viktige de egentlig er, våre små skritt. Og våre utstrakte hender.

Fall til ro og kjenn at eg er Gud!

*No læt ei røyst med sigerklang,
som endar syndenatti lang.
Ho kallar oss or dus og draum,
for KRISTUS kjem i stråleflaum.*

Desse ordi hev ljoma i kloster og kyrkjer i meir enn tusund år ved inngangen til desember, heilt sidan den gjæve kyrkjefaderen Ambrosius dikta dei. Jolehøgtidi kallar oss or dus og draum. Draumen tok til i ein hage der Gud sjølv steig ned og gjekk um kvelden. For at menneske ikkje skulle missa von, gav Skaparen dei ein draum um eit liv i fred og kjærleik og glede: "Herren sjølv skal gjeve dykk eit teikn: Sjå møyi vert med barn og føder ein son, og ho kallar han Immanuel - Gud med oss."

Einkvan hev skildra verdi som eit lite hus, eismalt og myrkt, i dus og draum, igjennom lange og tunge tider. Der, i det vesle huset, levde folk eit trist liv, sveipte i myrkret og fulle av lengt etter ljøs og fegenskap. Mange freista å kveikje von i dei, men likevel greidde ingen å vekkja åtgauv hjå folket i huset, endå ein pikka på døri, kasta sandkorn mot glasrutone eller dundra på veggane. Soleis kan me tenkja oss profetane som prøvde få menneski til å tru på at draumen ein gong vilde verta røyndom. Det fanst ikkje eit einaste menneske som kunde få lati upp døri.

Men endeleg kom den dagen då ei unggjente i huset sa "ja" til Gud og opna døri på vidt gap. Då bles Guds Heilage Ande som ein sterk og reinskande vind gjennom huset og sopa vekk alt som kunde hindra menneske i å erfara draumen. Det gudomelege ljuset spreidde seg til alle krokur i ein stråleflaum. . . og eit barn vart fødd i huset.

For ikkje så mange år sidan var heile heimen vitne på at farty frå USA samla seg på det opne havet og tok imot dei fyrste menneski som hadde vore på månen. Presidenten sjølv var til stades på skipet som skulle skyssa heltaheime heim att. Sume stokk ved ordi at president Nixon då han uttalte byrgt: "No fekk me uppleva det største som hev hendt i menneskesoga!"

Inkje som menneske greider å gjera er større enn det

som Gud gjorde for oss då eit Barn vart fødd i Betlehem. I år - i 1993 - fortalde forskarar at dei finn at Jesus Kristus vart fødd den 15. september for to tusund år sidan. Men det som skjedde i Betlehem, er ufatteleg for oss jamvel um me veit dagen og timen eller ikkje. "Og ordet vart kjøt og feste bu hjå oss. . ." Gud steig inn i vår verd som ein ven åt menneske - som dei syng i austkyrkja - og dette vitnar um at draumar vert til røynd for dei som trur på Guds ord.

For 900 år sidan sat ein ti år gamal gut i Burgund i Frankrike saman med familien sin ved peisen på joleftan og bia på midnattsmessa. Guten Bernhard døste av og i ein draum opplevde han å vera med i Betlehem fyrste jolenatti. Han kjende seg svært nær den nyfødde Frelsaaren som låg i fanget til Maria Møy. Men denne åndelege fusna fekk snart ein ende då han vart vekt or draumen ved at kyrkjeklokkone ringde inn jolehelgi, og familien måtte til midnattsmesse. Seinare i livet fekk Bernhard djup trøyst ved den gilde tanken at Jesus hadde synt seg for honom i same belet så han vart fødd i denne heimen. Draumen påverka livet åt Bernhard sterkt då han seinare gjekk inn i klosteret Cîteaux. Som cistersiensarmunk lærte han Guds ord utanboks. Han var trottug som ei bie og saug i seg all den guddomelege honningen han kom yver i lesnaden av Den heilage skrifti, *lectio divina*. Alle løyndomane i Jesu Kristi liv tala til hjarta hans, men det var alltid, år etter år, jolefesten som gav honom grund til å fryda seg. Han preika støtt med uvanleg hugnad um han som kom for å berga oss og vart fødd i Betlehem.

Nokre forskarar meiner at det var ein norsk cisterciensarmunk som dikta vårt eige "Draumkvedet". Når me les um draumen åt den unge guten som seinare vart den vidgjetne abbeden Bernhard av Clairvaux, er det lett å tru at han var inspirasjonskjelden til saga um Olav Åsteson, som sov frå jolekvelden til trettandedagen og opplevde ein draum som kom til å underhalda folket i landet vårt gjennom hundrevis av år.

Ver stille og kjenn at eg er Gud! segjer salmen. Det var i stille meditasjon - gruvling yver Ordet - at St. Bernhard kjende og visste at Barnet i Betlehem sanneleg er "veldig Gud, æveleg Fader, Fredsfyrste" (Es 9,6). Maria Møy "gjøymde alle desse ordi i hjarta sitt", og det var difor at dei pla segja at ho gryvla yver Den heilage skrif-

ten då engelen Gabriel kom inn til henne, og fyrr ho unnfanga i lekamen ved Den Heilage Ande, hadde ho alt unnfanga Herren Jesus i hjarta ved trui.

Bernhard og disiplane hans fortel oss at Gud vil at alle kristne skal etterlikna Jesu mor Maria og “unnfanga” Jesus ved trua i hjarta deira. Det er myrkt i denne verdi, ikkje berre um vinteren, men yveralt der folk ikkje greider å vera “stille og kjenna at han er Gud”.

Maria vert samanlikna med månen. Utan soli er månen gold og bekande myrk. Når Jesus, rettferdssoli, renn i hjarta åt Maria, strålar ho og syng: “Mi sjel høglovar Herren, og mi ande gleder seg i Gud, min frelsar!” - “For Gud, som sa at ljøs skulde skina i våre hjarto så kunnskapen um Guds herlegdom i Jesu Kristi åsyn skulde lysa fram frå oss” (2 Kor 4,6).

Den fyrste gongen vart Bergingsmannen fødd i Jødelandet. Men Gud vil at alle menneskehjarto skal verta Betlehem, “at Kristus må bu ved tru i dykkar hjarto so de. . .

må maktast å kjenna Kristi kjærleik, som gjeng yver all kunnskap, so de kan verta fyllte til all Guds fylla” (Ef 3,17-19). Med stor undring yver “dei store ting Herren hev gjort for oss”, kan me syngja:

*Or månen rann i gullan glans
den sol som aldri glar;
ho spreider ljøs i strålekrans
med stjernor i sitt far.
Det var i myrkrast vintertid
den sanne våren rann;
som grønne lauv i snøtung lid
Guds eige liv me fann. . .
Guds rose millom blomar skin
og dreg i livsens vår oss inn.*

Bror Robert, cisterciensermunk

Fra St. Klara-alteret i
Kølnedomen,
ca. 1350-1400

Irlands overhyrde: grip sjanse!

"Muligheten for fred i Nord-Irland er større nå enn noensinne," sa Irlands overhyrde, kardinal Cahal Daly, under en bønnedag for fred i Irland i St.Patrick's katedraalen i Armagh i slutten av november. Han oppfordret politikerne på alle fronter om "besluttsomt og modig" å gripe sjansen for fred. Og ba republikanske terrorister om å gi opp sin "toveis-taktikk" av vold og politisk handling. "Nå har de en sjanse som aldri før til entydig å forplikte seg en

den demokratiske prosess. Lar de denne sjansen gå fra seg, får de den kanskje aldri igjen," sa kardinal Daly.

Også pave Johannes Paul II oppfordrer til dialog og til "rettferdig og varig fred" mellom katolikker og protestanter i Nord-Irland. Han sier han ønsker å støtte begge kirker i Irland i deres bønn for fred, og at hans bøtter er hos dem som sørger og lider som følge av volden".

CATHOLIC HERALD

Biskoper letter veien til Roma

De engelske biskoper har enstemmig vedtatt å jevne veien for de anglikanere som er misnøye med sin kirkes beslutning om å ordinere kvinner. I en erklæring fra sitt møte i slutten av november sier biskopene for første gang at man kan tenke seg at anglikanske grupper som konverterer, kan opprettholdes som gruppe ikke bare i en overgangsfase, selv om målet "i lengden er full integrering".

6 Bernt Eidsvig: Hvordan former vi de neste generasjoner

«Det har neppe vært stilt meg et vanskeligere spørsmål noen gang,» sa *Bernt Eidsvig*, augustinerkorherre og menighetsprest i Klosterneuburg i Østerrike, i innledningen til sitt annet foredrag under årets Olsokdager i Trondheim, her gjengitt i lett redigert form. Første foredrag – «Hvordan har tidligere generasjoner katolikker formet dagens norske katolikker?» – stod i forrige nummer av bladet.

Som svar på overskriftens spørsmål kunne man selvsagt si at vi tror og håper det er Den Hellige Ånd som former norske katolikker, eller henviser til historien og si at spørsmålet er så umulig at det må avvises. Jeg skal likevel gjøre et forsøk på å finne noen svar, og da må vi begynne med vår egen tro og hvordan den former oss. Hvorledes vil vi gi vår katolske tro videre til de neste generasjoner? Hvorledes formulerer vi det vi tror på slik at de som kommer etter oss, kan forholde seg til det? Hvilke uttrykk må vår religion søke utover ord og læresetninger?

Vi har sett, i forrige artikkel, at tidligere generasjoner hadde urealistiske programerklæringer. Vi har også sett at de, nettopp p.g.a. manglende realisme, nådde varige resultater og viktige mål for Kirken. Jeg håper det ikke skal sies om vår generasjon at vi var så nøkterne at vi ikke hadde ambisjoner for vår kirkes arbeid.

For sammenhengens skyld vil jeg forsøke å knytte an til de to hovedlinjer som ble trukket opp i forrige artikkel.

Misjonsaspektet

I respekt for Den norske kirke – og alle andre kirkesamfunn i vårt land – har vi gitt opp forsøkene på å vinne konvertitter fra deres rekker. Ved dette vil jeg selvsagt ikke rokke, men jeg vil fremholde at dette ikke nødvendigvis betyr at vi skal gi opp å vinne konvertitter. Tvert imot, vi bør vinne mange konvertitter, i ordets egentlige betydning – omvendte. Andelen av religionsløse mennesker i vårt land stiger. I byene forblir en fjerdedel av barna udøpt;

man ser forskjellige manifestasjoner av usunn religiøsitet bre seg, fra diverse former for esoterisk praksis til satanisme.

Innen våre egne rekker opplever vi et betydelig frafall. Sammenligner vi tallene for registrerte katolikker med tallene for praktiserende katolikker, finner vi at avstanden er stor, formodentlig også at den øker. Mot denne bakgrunn finner jeg det problematisk om vi avfant oss med bare å bruke våre krefter på sjelesorg og sakramenter for våre egne, og for dem som på eget initiativ kommer til oss. En slik innadvendt kirkeforståelse ville få et sekterisk preg.

Himmelfartsdag fikk Kirken det oppdrag å gå ut i verden og gjøre alle folkeslag til disipler. Den katolske kirke i Norge er ikke unntatt fra denne utsendelse. Skulle jeg antyde et sted vi kunne begynne, vel å merke *før* vi taler om misjon, måtte det være at vi forsøkte å få våre egne frafalne og lunkne i tale; finne ut hvorfor de slutter å praktisere, i håp om å kalle dem tilbake. Finner vi ut hvilke grunner de har, vil vi også vite hvilke ubesvarte spørsmål og behov som fører enkelte til et faktisk frafall. Da snakker vi imidlertid om pastoral omsorg.

Når vi sier misjon i Norge, gjør vi oss muligens forestillinger om å kopiere det enkelte begeistrede bevegelser kaller evangelisering. Ikke et ondt ord om det, men det er ikke mer enn en metode for å nå mennesker med det kristne budskap. Før vi bekymrer oss for *hvordan* vi skulle drive misjon, la oss tenke igjennom *hvilken* misjon det

er tale om.

Jeg vil i utgangspunktet uttale to setninger: (1) Vår misjon i Norge er å være til stede med den katolske lære og praksis i - såvidt mulig - hele dens fylde. (2) Kirken overbeviser ikke gjennom pågående utadrettet virksomhet, men gjennom et velsignelsesrikt nærvær.

I Norge deler ikke vår kirke en videre katolsk tradisjon med et livskraftig anglikansk eller ortodoks nærvær; disse kirker er så små at de overhodet ikke figurerer i folks bevissthet. Vi er derfor alene om å kunne tilby noe meget verdifullt: En fullstendig - og ikke selektiv - liturgi. Videre noe som man nesten må være konvertitt for å se verdien av: autoritet. De som stiller spørsmål til Den norske kirke, må se sin adressat nøye an. Bjørgvin biskop og Hamar biskop vil sikkert begge gi gode svar, men ikke samme svar, og det er uklart med hvilken myndighet de taler, og de er selv ansvarlig for forståelsen av de lutherske bekjennelsesskrifter.

Om man spør Vestlandske Indremisjon eller Kristelig Ungdomsforbund, kommer ikke ut på ett. På forskjellige premisser - og med divergerende utsagn, også i viktige saker - hevder de lojalitet overfor den samme kirke. Det er m.a.o. praktisk talt umulig å si hva Den norske kirke lærer, enda vanskeligere å si hva den vil. Grunnen til at statskirkeordningen ennå har så mange tilhengere er, for en stor del, at den beskytter dette fascinerende og forvirrende mangfold.

Våre biskoper og prester er *forpliktet* til å svare på den universelle kirkes

Den nye erklæringen er mer imøtekommende enn den som kom etter bispkopenes møte ved påsketider. Men "om vi plutselig har 4000 anglikanere som banker på døren, må man nok tenke gjennom tingene en del," sa kardinal Hume under en pressekonferanse. Hittil har 150 anglikanske geistlige henvendt seg til det katolske hierarki med ønske om å "gå over til Roma".

Hvis de katolske planene blir vel mottatt på anglikansk hold, kan tallet på konversjoner på grunn av spørsmålet om kvinnelige prester bli langt høyere. Anglikanske prester som ønsker å konvertere, må ordineres på nytt, men det kan tenkes at en anerkjennelse av den preste-tjeneste vedkommende hittil har ytet, kan bli en del av den nye seremonien. CATHOLIC HERALD

Gledelig begivenhet i Danmark

Gudstjenesten var en prestevigsel verdig, skrev *Katolsk Orientering* da den første dansk-fødte søster, Anne Marie Pedersen (nå Johanne Marie), tidligere i høst avla sine evige løfter hos Jesu Små Søstre: løftet om å leve i evangelisk fattigdom, i Gudviet sølibat og i lydighet. Jesu Små Søstre ser sitt kall i å være kontemplative midt i verden og dele kår med de svake i samfunnet. I Danmark kan søstrene i år feire sitt 40-årsjubileum.

katolikker i vårt land?

7

"Den katolske kirke har alltid misjonert med sine bygninger," noterer Bernt Eidsvig. Her St. Eysteins kirke i Bodø.

vegne, også når de personlig måtte være i tvil om eller uenig i det Kirken uttaler. De kan henvise til en teologisk og filosofisk tradisjon som leder Kirken til å lære som den gjør. Man gir del i et resonnement og sier: "Slik tenker vi, derfor lærer vi som vi gjør." Jeg er klar over et dette oppleves som en tvangstrøye av endel katolikker; for mange, som ikke kommer til rette med Den norske kirkes uklarhet i viktige spørsmål, kan det virke som en befrielse. Dette skal jeg forsøke å belegge.

Få land har så subjektive religiøse tradisjoner som det moderne Norge. Å gi de troende noe objektivt å forholde seg til, er vårt viktigste bidrag til det hjemlige uoversiktlige og livskraftige kristenliv. Det er nesten et profetisk kall å forkynne at Gud er subjekt for vår tro, for det er så få av våre landsmenn som har hørt det. At gudstroen

ikke er avhengig av at vi til enhver tid følger noe, ja at vi har lov til å være rolige når vi har fremsagt den felles tro, dette er noe mang en konvertitt har opplevet som en enorm lettelse, for mange har det gjort et voksent forhold til Gud mulig.

Det katolske arv i Den norske kirke

Ser jeg nå bort fra den katolske arv i Den norske kirke?

Jeg tror vi må godta at Statskirken ikke ønsker å være katolsk, til tross for sin arv. Den har noen nasjonalkirkelige fordringer av svakt katoliserende farve, og dens liturgi er et utvalg av vår. Og det hender at noen uttaler en uheldig kjærlighet til oss.

Ved 800 års-jubileet for erkebispestolen hevdet biskop Arne Fjellbu at katolikkene med sin feiring hadde til hen-

sikt å annektere landets historie. Han mente at Middelalderkirken fortsatte i den luthersk reformerte statskirke, og så bevisst bort fra at nordmennene inn-til Reformasjonen - i det minste - ikke bare var romerske katolikker, men også at de ville være det. Det er få skikkelser i Den norske kirke jeg har mer til overs for enn Fjellbu, men hans forsøk på å skille institusjon og lære holder ikke.

Det gjør meg ondt å si det, og jeg vet der finnes unntagelser fra regelen, men dominerende krefter i Den norske kirke har i de siste to hundre år så virkningsfullt bekjempet den norske lutherdoms mer katolske tradisjoner at jeg er redd man kan si at de har seiret - på de fleste fronter. Finn Thorn fremholder i sin bok *Katolsk og luthersk kirkefornyelse* at han som ung mann stiftet bekjentskap med levende, om svekkede, "katolske" tradisjoner i Statskirken, men jeg frykter at selv ikke han - med all sin velvilje - vil være i stand til å se dem lenger. Den høykirkelige retning, representert ved Kirkelig Fornyelse, vil jeg oppfatte som restaurasjon og ikke som kontinuitet. Mine egne forsøk på - i den sammenheng - å være lutheraner i en katolsk tradisjon, endte som dere vet. Det er ikke enestående.

Jeg har hevdet at vår misjon i Norge er å være velsignelsesrikt til stede med den katolske lære og praksis i hele dens fylde. Hva skal vi da legge vekt på? Tiden tillater ikke stort mer enn et par krusninger på overflaten, men her kommer de.

Liturgien

Pionérene i det kirkelige arbeid var seg meget bevisst å komme med store skatter til Norge, og de var fortvilet fordi de ikke hadde midler til å vise dem frem. Da pater Stub besøkte sin hjemby sommeren 1858 og feiret messen i det katolske kapell, et loftsværelse som ikke en gang var på 20 kvm., var han

Kultumytt - i Dagsrevyen

"Det er godt å vite at NRK har en sikker evne til å rangere de kulturelle begivenheter etter deres betydning," skrev Aftenposten nylig. Bakgrunnen for den sarkastiske uttalelsen var et innslag i Dagsrevyen i anledning åpningen av Ibsens nasjonalmuseum i dikterens leilighet i Arbins gate i Oslo.

"En begivenhet av stor kulturell og nasjonal betydning," skriver avisen, "som Dagsrevyen maktet å ofre et par minutter på. Det ble ikke tid til noe intervju med Knut Wigert om tilblivelsen av museet. . . Umiddelbart etterpå kom en utførlig beskrivelse av en norsk fotballspillers skade under en treningskamp."

Kulturfiendtlig?

"Antyder du at vårt eget samfunn er overflatisk og kulturfiendtlig?" Spørsmålet ble stilt til forfatteren Fredrik Skagen, som svarte: "Jeg sier at kultur er noe som eksisterer hvor som helst, når som helst og for hvem som helst. Men ofte kommer kulturen helt sist, også i Dagsrevyen."

8

meget skuffet over at den store menighet som hadde samlet seg, ikke fikk plass, over at han ikke hadde kor og orgel osv. Hvordan skulle han da overbevise bergenserne om katolisismens storhet? På det lille loftsværelse ble tanken om å bygge den store St. Pauls kirke unnfanget, og i de neste 20 år reiste Stub, pastor Holfeldt-Houen og andre Europa rundt og tigget penger slik at bergenserne skulle få anledning til bedømme Kirken ut fra dens gudstjenester.

Iveren etter å vise hva liturgi virkelig var, fikk til dels tragikomiske uttrykk. Sognepresten i Halden, pastor Blancke, ødela sin helse ved å dra på uendelige kollektreiser. Han hadde fått tegnet en kirke for en by på 10.000 - menigheten hadde under 40; mirakelet er at han maktet å bygge en tredjedel av den. Ved søndagens høymesse sang han alle korets deler selv, spilte på et harmonium som var plassert under alteret, og ringte med en sakramentsklokke festet til den ene foten...

Det er vanskelig å la være å smile av dette, men jeg spør meg om Blancke allikevel kunne ha lært meg noe om liturgi. Han viste i hvert fall at ingen anstrengelse var for stor til at den skulle få en sjanse til å nå frem til folk.

Hvis noen skulle være engstelig for at den katolske liturgi skulle drive oss til utidig estetisering, eller fjerne oss fra våre lutherske brødre, så er det naturligvis en teoretisk fare for det, men ikke hvis den feires som den skal. Pave Johannes XXIII uttrykte en økumenisk visjon for Det annet Vatikan-konsil, som vi kunne gjøre klokt i å minne oss selv om en gang iblant. Han talte nettopp om den katolske liturgi:

"Når vi har fjernet alt det som fra menneskers side stiller seg hindrende i veien for de kristnes gjenforening, vil vi vise frem Kirken i all dens skjønnhet og si til våre adskilte

medkristne, ortodokse, protestanter og andre: Se, brødre, dette er Kristi kirke. Vi har gjort vårt beste for å være tro mot den. Kom - her er en vei hvor vi kan møtes, en vei tilbake. Kom og inn ta den plass som for så mange av dere var deres forfedres plass!"

Vi har etterhvert et meget godt utgangspunkt for å feire vår liturgi på beste måte. Allerede i 1968 forelå Erik Gunnes' oversettelse av Det nye testamente; tiden har vist at den oppfyller alle krav til kvalitet og slitestyrke for gudstjenestlig bruk. Vår norske oversettelse av Det romerske missale står, såvidt meg bekjent, ikke tilbake for noen. Dominikanerinnene på Katarinahjemmets arbeid med tidebønnene og pater Norheims akkompagnement fortjener beste karakter. Våre biskoper - og alle som hjalp dem med disse enorme løft - har virkelig ikke spart på penger og anstrengelser for at det liturgiske råmateriale, hvis man kan unnskyldte uttrykket, skal være så godt som mulig.

På dette punkt kan jeg som ex-sogneprest ta utgangspunkt i egne synder, som jeg frykter ikke er enestående. Når jeg som hovedansvarlig for menighetens gudstjenester, sammen med mange gode krefter, ikke maktet å virkeliggjøre mulighetene, kunne jeg naturligvis unnskyldte meg med at en menighetsliturgi sjelden blir storartet, at mange av de nasjonale grupper satte sine krefter inn på egen messefeiring, at avstandene, når man ville samle folk til øvelser, var store - flere argumenter finnes. Men, hadde mine medansvarlige og jeg virkelig hatt en større del av Stubs og Blanckes visjon, ville resultatet ha vært at de som fant veien til St. Pauls kirke, også hadde funnet litt mer "av Kirken i all dens skjønnhet".

Man skal ikke klage over fremmøtet i den omtalte menighet, men de som

måtte komme utenfra fant - vel å merke ved de norske messene - en menighet som noe sjenerert tittet ned i *Lov Herren* og lurte på om de skulle synges med på mer enn åttende messe og "Deg være ære". - En del nordmenn valgte å gå i de asiatiske messene, om det var fordi de der opplevet en mer begeistret og medfeiret liturgi, ville jeg forstå dem.

For en god del år siden var jeg for første gang på besøk i et benediktinerkloster. Det lå langt ute på landet, og det var i høyden et par hundre katolikker som hadde mindre enn en halvtime vei for å komme til messen der. Klosterkirken var av katedralstørrelse, og jeg spurte meg selv hvorfor den var bygget så svær. Svaret fikk jeg ved neste høymesse, den var full til siste plass, av mennesker som hadde kjørt i opptil et par timer for å komme i messen. De kom ikke fordi munkene gjorde noe som helst for å lokke dem dit, liturgien ble feiret uten hensyn til annet enn at den skulle være så vakker som mulig, og den tok absolutt sin tid.

Jeg oppdaget også at det samlet seg en ganske stor menighet til tidebønnene, selv kl. 6.00 om morgenen. Det ble hevdet, og jeg gjentar det ubearbeidet, at god liturgi tiltrekker folk, fordi den hjelper dem til å be. Med alle de vanskeligheter vi der erfarer, er et par timers reise ikke så avskrekkende.

Jeg har en følelse av at våre kontemplative søstre, og de større kommuniteter, opplever noe av dette. Folk spør hva søstrene har funnet, siden de trekker seg tilbake fra verden for å vie seg til gudstjenestene, og synes å være lykkeligere med det enn de fleste er med sine hektiske liv i verden. Misjonen utretter mer når den trekker mennesker til å møte Gud enn når den må forsøke å overtale dem til det, og noen forstår søstrene når de har feiret liturgien sammen med dem.

Den katolske kirke har alltid misjonnert med sine bygninger. De skulle stå

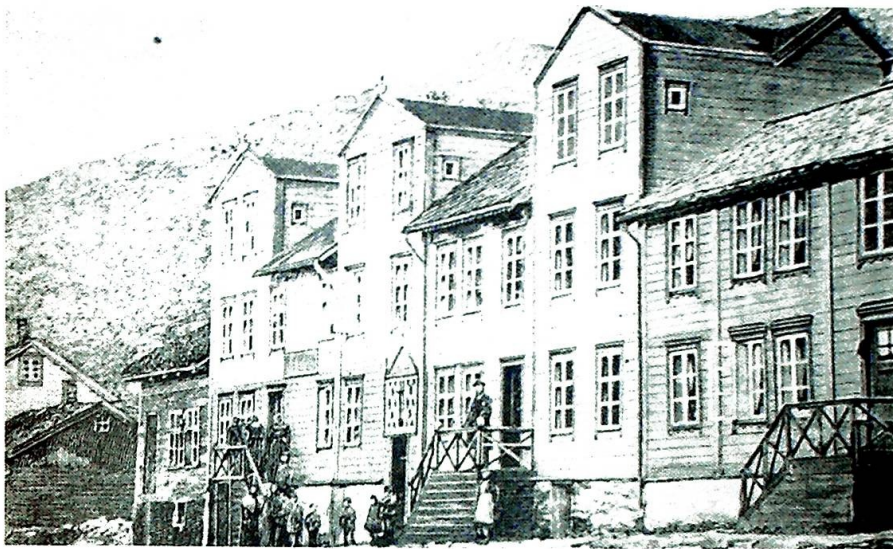
Muslimer på kirkevei?

Vi sakser fra "Bispedømmestikka", som utgis av Agder Bispedømme: "En muslim sa til meg her en dag at nå ville han begynne å gå i kirken, fordi han hadde sett at kirken brydde seg om hans landsmenn, våget noe og hadde noe å gi," fortalte diakonikonsulent Helge Bie Rieber nylig. Og fortsatte: "Kanskje dette i dag er det sterkeste vitnesbyrdet vi kan gi - en kirke som våger!"

Apropos kirkeasyl

"At våre kirkehus plutselig får en dramatisk symbolkraft og symboltyngde, kan en bare ta til undrende etterretning," skriver Inge Lønning i Kirke og Kultur. "At det skjer i en tid da kirkehus og kirkegårder utøver en magnetisk tiltrekningskraft på overflodssamfunnets opplagrede hærverks- og ødeleggelsestrang, gjør ikke spenningsfeltet rundt kirkerommene mindre høydramatisk.

Hvilket samfunn ville vi hatt, - nei, riktigere, hvilket samfunn ville vi ha vært i Norge i dag, dersom de ikke hadde vært der, kirkerommene? Hvilket åndelig landskap hadde vi levet i, dersom de ikke hadde vært der, de gamle husene med korsmerket? Spørsmålene lar seg ikke besvare. Det er derfor det er livsviktig å stille dem. Mens det ennå er tid."

I 1880 kom de første Elisabethsøstrene til Hammerfest. "De løp ikke rundt i byen og talte om sin tro i utrensmål. De misjonerte ved å praktisere det de trodde på . . . i 1882 åpnet de landets første katolske sykehus, St. Vincents hospital."

åpne og la dem som ønsket, komme inn til et øyeblikks bønn og eftertanke. Ofte fant man en prest i skriftestolen, eller han kom hvis man ringte. Det var idylliske dager da respekten for det helige ennå var intakt, da man kunne regne med at det som fantes i kirken, ikke ville bli vandalisert eller stjålet, dager da våre prester hadde så god tid at de gledet seg over å bli forstyrret.

Tidene er såvisst ikke idylliske lenger, og de fleste prester har allerede mer å gjøre enn de når over. Men behovet for å komme bort fra hverdagens mas et par minutter og til et sted hvor mennesker søker Gud, ja hvor de tror han er til stede i sakramentet, hvor hele interiøret vidner om henvendelse til Gud, det er større enn noensinne. Likeledes for en sjelesørger som lar seg finne, uten altfor mange oppringninger og diktater til telefonsvarere. Jeg vet ikke om noen av våre kirker er åpne

lenger, men det er i så fall unntagelse og ikke regel. En stengt katolsk kirke-dør er et ufrivillig dementi av det som finnes på innsiden. - Her taler igjen en ex-sognprest med adskillige kompromisser med den barske virkelighet på sin samvittighet.

Det karitative apostolat

Den 13. oktober 1880 ankom Elisabethsøstrene Serapia, Klaudia og Adelhardsa Hammerfest. De kom fra trygge katolske omgivelser til Kirkens nordligste og muligens minste sogn. De løp ikke rundt i byen og talte om sin tro i utrensmål, de misjonerte ved å praktisere det de trodde på. Hver dag laget de suppe til 24 fattige barn, de påtok seg hjemmesykepleie, rensket verkefingre og trakk tenner. I 1882 åpnet de landets første katolske sykehus. Siden har det sosiale engasjement vært en del av vår stille misjon. Spørsmålet melder seg:

Hvordan står det til her?

Velferdsstaten har løst mange sosiale problemer, men har etter hvert adskillige unnlattelsessynder på samvittigheten. 1950- og 60-årenes naive forestillinger om at Staten kunne oppfange alle behov og kanalisere alle ydelser, er avlidt. Det er også de fleste institusjoner som ikke i realiteten er underlagt det offentlige kontroll, blant dem nesten alle katolske helseinstitusjoner, som for 30 år siden disponerte ca. 1000 senger.

Nytekning når det gjelder katolsk sosialt engasjement, er det først og fremst Fransiskushjelpen som har stått for. Den fanget opp en forsømt sektor - og gjør det fremdeles. I denne sammenheng er det også svært gledelig å se at dyktige tillitsmenn og medarbeidere i Caritas Norge nå tar fatt på å bygge opp et innenlandsarbeide. Det blir en krevende prosess, men det er ikke et ansvar vi kan delegere. Vi må være å finne når Caritas trenger vår hjelp, søstrene er ikke lenger mange nok til å kunne være barmhjertige på våre vegne.

Fra min tid i Bergen husker jeg et intervju med en fortvilet sosialsjef. Han fortalte at det i Vestlandets hovedstad befant seg en femti-seksti såkalte gatebarn som sosialetaten ikke maktet å fange opp. De levet uten fast tilholdssted, avvist eller forsømt av foreldrene, de fleste av dem syntes forutbestemt til et liv i alskens elendighet. Jeg tok dette opp med et par Franciskussøstre som begge var godt over åtti. Deres reaksjon var: "Pastor, hadde vi bare vært tyve år yngre!" Slik taler en utdøende generasjon misjonærer i ordets egentligste og beste forstand, hvis holdninger har vært med på å forme oss. Jeg, som var 45 år yngre, ble beskjemmet og er det ennå.

Katekese

Over til noe ganske annet. Da de eldste

Om norsk flyktningepolitikk

"For oss er problemet hvor mange hundre flyktninger vi kan ta imot, ikke hvor mange titusener som slaktes ned," noterte Kari Gåsvatn i *Nationen* for en tid siden. "Legg merke til bruken av det sterke ordet 'smertegrense' i debatten. Ikke om folk som får hodet skåret av med en motorsag mens medfanger ser på. Heller ikke om hvor mange flere titusen drepte sivile som tåles. Men om hvor mange hundre flyktninger vi kan ta imot!."

Rensket for jøder

Det som ikke en gang Hitler klarte, har byens myndigheter klart, nemlig å gjøre Babenhausen 'judenrein', sier Tony Abraham Merin. Han er den siste jøden som forlater byen. Merin, som tidligere har vært fjernsynskorrespondent i Beirut, har nå forlatt Babenhausen, i delstaten Hessen, etter at nynazistene begynte å trakassere ham og familien hans. VÅRT LAND

Det ville jeg ikke gjort i dag!

"Som tidligere formann i Evangelisk Allianse i Norge, kjempet jeg mot organisatorisk samarbeid med Den katolske kirke. Det ville jeg ikke gjort i dag," sier pensjonert prest Jan H. Walle. "Jeg innrømmer gjerne at mitt syn på Den katolske kirke har blitt forandret. Grunnen til det er at jeg som 'frivillig sjømannsprest' har kommet i nærmere kontakt med kolleger innen Den katolske kirke."

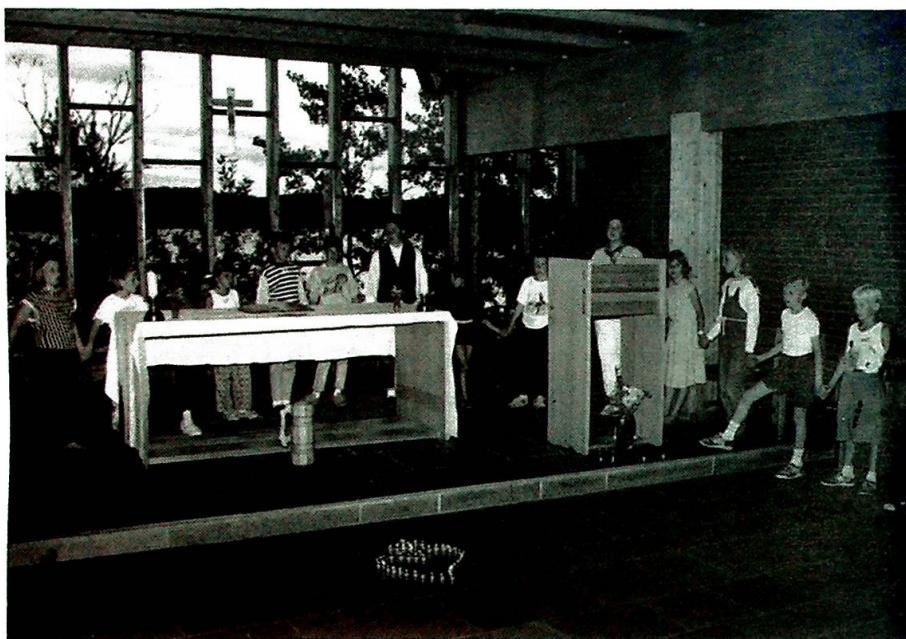
10

blant oss ble døpt, var det til en kirke som hadde oppslutning fra én promille av befolkningen; vi utgjør nå én prosent. Vi vokser raskere enn noe annet kirkesamfunn. Viktige faktorer er vår høye andel av flyktninger og innvandrere samt en gunstig aldersstruktur. Det er grunn til å glede seg over at vi blir flere; det gir oss muligheter for å utrette mer, det fører også en riktigere selvforståelse med seg.

Veksten balanseres imidlertid av frafall. Allerede i 1960-årene hevdet den nåværende biskop av Reykjavik, Al Jolson, at Norges katolikker kunne vært talt i hundretusener, dersom frafallet ikke hadde vært så stort. Sikkert er at mange har forlatt vår kirke, og at det stadig er mange som forlater den. Her har vi et pedagogisk problem.

Biskop Gran fikk kort tid etterat han hadde overtatt OKB en rapport om katekesen. Konklusjonene var triste. I de år som fulgte, tok alle tre kirkedistrikter store løft for å bringe barne- og ungdomskatekesen opp på et nivå man kunne være bekjent av. Parallelt ble ungdomsarbeidet opprioritert av biskopene. På barne- og ungdomsleire i UNKFs regi kunne katolikker som bodde langt fra en kirke, i hvert fall for noen dager, leve i et katolsk miljø, få katolske venner, og, ikke minst, oppleve en liturgi som henvendte seg til dem. Jeg vet at dette arbeide ikke bare har hatt en enorm betydning for deltagerne, men også for deres ledere. Mange av dem ble først bevisste katolikker når de måtte forklare de unge hva de trodde på.

Til tross for alle anstrengelser tror jeg Kirken fortsatt utfordres her. Skal unge katolikker fortsette å praktisere sin tro i et samfunn hvor de praktiserende kristne er en minoritet, og hvor de aktive katolikker er en meget liten minoritet, må de vite hvorfor de er katolikker, hvorfor det er viktig at de deltar i messen, likeledes at de lar seg

"Vi former de neste generasjoners katolikker i Norge ved selv å ha tro til helt å bli formet av Gud: Ved å gjøre det han kaller oss til, ved i fellesskap å være trofaste mot hans ord og sakramenter." Fra en barneleir på Mariaholm. Foto. UNKFs arkiv

engasjere i Kirkens apostolat, og at de oppdrar sine barn som katolikker.

Et felles religiøst sprog

En faktor som gjør utfordringen enda større, er mangelen på et felles religiøst sprog. Et stort mindretall - eller er det et flertall? - av våre katolikker kan ikke forholde seg til norsk som religiøst sprog. Mange vet av erfaring at det var vanskelig nok å be på norsk når utgangspunktet var et annet europeisk sprog, for våre asiatiske trosfeller kan tilvenningen være en umulighet, eller de makter den bare delvis.

Mange av disse gruppene har en fortrinnsvis katekese for barna på deres morsmål, jeg vet av erfaring at det de vietnamesiske barna i Bergen visste om sin tro, gjennomgående var mer enn hva de norske barna visste. Det gjorde imidlertid ondt å legge merke til at de norske og de vietnamesiske barna had-

de et felles sprog om praktisk talt alt, bare ikke sin tro. Noen dyktige kateketer, særlig religionslærere i den katolske skolen, klarte å lære dem de begreper de trengte, men de nådde langt fra alle. Professor Henry Henne ved østasiatisk institutt påpekte en gang at faren for et betydelig frafall i den yngre generasjon var stor. Annen generasjons østasiater integreres i det norske samfunn, bare ikke når det gjelder den kristne tro, den må leve på forutsetninger bestemt av foreldrenes hjemland.

Jeg har forsøkt å beskrive en vanskelighet, dessverre kjenner jeg ingen løsning. Jeg har imidlertid et håp om at våre dyktige og erfarne kateketer alt er satt i bevegelse, også denne gang med all den støtte våre overhyrder kan gi dem. Kateketisk senter ble bygget opp for å svare på 1960- og 70-årenes utfordringer. At de har tatt opp 90-åre-

Jeg har alltid møtt velvilje her når jeg har trengt kirke til vielser og begravelser i diverse byer på Solkysten. Og aldri har jeg betalt noe. Og så utrolig det enn høres, så har vi hatt evangelisk møte i den katolske katedralen i sentrum av Fuengirola. Baptisten og vekkelsespredikanten Sigvard Wallenberg talte.” VÅRT LAND

Bibel og botanikk

Godt og vel et halvt hundre av de vekster som er omtalt i Bibelen, kan nå studeres ved Gjennestad gartneri-skole i Stokke. I denne 'Bibelhagen' finner man såvel sedertreet fra Libanons skoger som dadelpalme, granatepletre og isop. Plantene er utstyrt med norske og latinske navn, og skilt med bibelhenvvisninger forteller hvor plantene er omtalt.

Det var en økumenisk forsamling som bivalet Bibelhagens åpning, både jøder og katolikker, pinsevenner og adventister var møtt fram.

Dessverre hører det med til historien at de fleste plantene må under tak når kulda setter inn. NYTT OM BIBELEN

nes vanskeligheter, er jeg ikke i tvil om, men er deres ressurser store nok?

Katekese er ikke bare noe som gjelder barn og ungdom. Voksne katolikker har også behov for å vite mer om sin tro, de trenger å komme sammen for å snakke om sin tro. Jeg er imponert over alt det som skjedde i vår kirke i 1950- og -60 årene med et høydepunkt under Konsilet - dominikanernes Katolsk Forum, som fylte St. Dominikus kirke uke etter uke, pater Hertmans Franciskus sentrum i Bergen, pater Olav Müllers samlinger i Trondheim, dominikanerinnenenes i Bodø, for å nevne noen eksempler. Der la man opp et program som både henvendte seg til katolikker og til interesserte, og man fikk begge grupper i tale. Vi kan ikke restaurere form og innhold, men har vi ikke krefter til å imøtekomme vår tids behov?

Samlingsdagene i forbindelse med Oslo er et eksempel på at det er mulig, det har jeg sett siden jeg var

med for første gang i 1986.

Spørsmålet lød: Hvorledes former vi de neste generasjons katolikker her i landet? La oss nyansere det litt.

Katolikker, både denne og de kommende generasjoner, kan ikke formes "av oss", som av en pottemakers hender. De formes av Gud. Derfor vil de høre hans ord og motta de sakramenter han har gitt sin kirke. Det er i hele Guds folk troen lever. Den kommer ikke som et ferdig produkt via læreem-bedet. Da ville vi hatt det lett! Det å finne levende uttrykk for vår tro kan vi ikke delegere oppover, vi finner dem sammen med våre biskoper og prester.

Hierarkiet formulerer de teologiske begreper og forkynder den tradisjon vi står i. Vi begynner ikke på bar bakke, vi står sammen med apostlene og alle generasjoner som har fulgt dem frem til vår egen tid. Skal våre troende formes av Gud, må de ha kunnskap om og uttrykk for sin tro, som gjør at de selv

kan forstå den, som gjør at de kan dele den med hverandre.

Gud har grunnlagt Kirken for å samle sitt folk. Vel når han oss også på vårt lønnekammer, langt viktigere er det imidlertid at han kaller oss sammen for å tale til oss - for å sende oss ut med det han har gitt oss.

Jeg har hittil sikkert gitt dere et inntrykk av ikke å ville svare på det spørsmål som er gitt meg. Jeg forsøker allikevel:

Vi former de neste generasjoners katolikker i Norge ved selv å ha tro til helt å bli formet av Gud: Ved å gjøre det han kaller oss til, ved i fellesskap å være trofaste mot hans ord og sakramenter. Når vi gjør det - uten unnfallenhet og med mot til å vedkjenne oss våre forsømmelser og feil - viser vi dem at det vi har maktet, vil de også makte.

Paven i avisintervju:

Advarer mot ukontrollert kapitalisme

"En forvridt kapitalisme" er roten til mange av verdens sosiale og økonomiske problemer, sa pave Johannes Paul II i et intervju først i november med Jas Gawronski, polsk-italiensk representant i Europa-parlamentet. Det er annen gang i løpet av sin embedstid Johannes Paul II gir et offentlig intervju. Teksten er blitt gjengitt i en rekke aviser.

Kommunismens makt i vårt århundre skyldes delvis at den var "en motbevegelse til en inhuman, individualistisk kapitalisme," sa paven. Som mente fellesskapsfølelse, kamp mot arbeidsløsheten og om-

sorg for de fattige hørte til realsosialismens gode sider, men på den annen side betalte man "en svært høy pris i form av utvekster og nedverdigheter på mange andre områder".

I intervjuet går paven mot militær intervensjon i Bosnia: Katolsk lære godtar bare krig i selvforsvar - men det er ikke alltid lett å si hvor selvforsvaret begynner, vedgikk paven. Som understreket at Vatikanets politikk hele tiden har vært "å forhindre broderkrig i ex-Jugoslavia", og at "en fredelig forhandlingsløsning f.eks. i form av en konføderasjon," ville vært mulig. Men slik gikk det

ikke: "Den radikale nasjonalismen" som igjen er våknet, har uhørte voldshandlinger på samvittigheten. Paven beklaget at det europeiske fellesskap nå synes å stille seg likegyldig til problemene på Balkan. Han fastholdt sin kritikk av Golfkrigen som særlig i annen fase "var langt mer en gjengjeldelseskrig enn en forsvarskrig".

Han minnet om at "den visjon" Europa-tankens "grunnleggere" hadde, ikke bare omfattet det økonomiske og politiske, men også det åndelige og kulturelle. "For meg ser det ut til at man nå har redusert det hele til å gjelde kun den økonomiske sektor", og "den store utfordringen" for kirkens folk er derfor å "forsvare og pleie de andre verdier som så ofte blir glemt". KNA ●

Å dyrke naturen: vår tids-mystikk?

"Svenskene er et naturfolk som utøver sin religion på fjellet i stedet for i kirken," sier Wilhelm Johnston, katolsk mystiker som nylig gjestet vårt naboland, til Svenska Dagbladet. Johnston er jesuitt, men har siden femtitallet bodd og undervist i Japan. Spesialområde: zen-inspirert dypmeditasjon og dialog mellom buddhisme og kristendom.

"Vi i Vesten har mye å lære av asiatisk tålmod og konsentrasjon," mener John-

ston, og viser blant annet til det japanerne kaller "onepointedness": å kunne konsentrere seg om bare én ting. "Men," tilføyer han, "vi trenger også kristendommens kjærlighetsbud: Det gir visdom og fører til handling."

Etter besøket i Sverige var Johnston innom Oslo, nærmere bestemt teologisk fakultet ved Oslo Universitet der han var invitert til å forelese om "The new Christian mysticism" som ledd i en forelesningsrekke om religionsmøte i vår tid.

Et mer beskjedent kirkelig embede Den katolske kirkes embede bør bli mer beskjedent. Det mener domkapitular Heinrich Jacob som bl.a. leder avdelingen for sjelesorg i bispedømmet Osnabrück. Katolske geistlige bør gi akt på "de troendes verdighet" og være forsiktige med å "gi forskrifter" for deres samvittighet.

Jacob mener også at det går mot slutten med en sjelesorg "konsentrert om pres-ten". I fremtiden gjelder det å ta "mang-

12 Møte med pater Antoine Ivens: 40 år i norsk tjeneste

Til jul er det 40 år siden pater Ivens pakket snippesken og forlot sitt lune kloster i Nederland for å friste skjebnen blant de innfødte i Norge. I over et tredjedels århundre har han døpt, viet og begravet i sin lille flokk i Asker og Bærum, som forresten ikke er så liten lenger: 200 dengang - mot 2000 i dag.

Jan Christian Mollestad har fått pater Ivens til å fortelle sin historie, et høyst personlig og humørfyllt stykke kirkehistorie. Samtidig et vitnesbyrd - verd å trekke frem i dette jubileumsår - om pågangsmotet, utholdenheten og kjærligheten hos generasjoner av 'geistlige fremmedarbeidere' i vårt land.

Vi er hjemme i prestegården på Stabekk - i sin tid maleren Thygesens atelier. Vi har ild i peisen og ikke helt alkoholfri gløgg. Ivens er 76 år nå. Høy og tynn med altfor knirkete ledd. Øynene er sorte, kloke, blide. I det siste er pannen ofte dandert med plaster på kryss og tvers fordi beina begynner å fuske.

- Pater Ivens, når tenkte du første gang på å bli prest?

- Jeg har visst aldri tenkt på noe annet. På skolen spurte frøken hva vi skulle bli. Jeg rakte opp hånden og sa: "Prest!"

- Var noen i familien prester?

- Nei, men faren min var organist i katedralen i Hulst, byen vi bodde i. Det var messe tre ganger daglig. Han gikk ut 6 om morgenen og

klokken 12, om kvelden var det på'n igjen. I pustehullene lappet han sko for harde livet. Han spilte "pro Deo", det vil si gratis, så alt vi spiste kom fra gummisåler og svinelær.

- Var dere mange barn?

- Ti. Ni av oss lever fortsatt. Hvis man kan regne med meg da: Tredjemann og ikke stille et sekund. Jeg har vært i toppen av hvert eneste tre i Hulst. Så snart det lå en skorpe is på kanalene i byen, var jeg alltid den første utpå - og den første som braste gjennom. Når jeg kom hjem klissvåt eller med fillete bukser, det kom an på årstiden, ristet far på hodet med et smil. "Antoine... Antoine... Hva skal det vel bli av deg?"

- Midt i byen lå katedralen der faren min spilte og der broren min er organist nå. Den ble gjort til basilika av paven i vårt århundre. En ære, for ellers skjer det nesten bare for de store kirkene i Roma, men så har basilikaen også en spennende historie, foruten å være et meget vakkert gotisk byggverk. Under reformasjonen ble den tatt

fra katolikkene, men Napoleon ga i 1807 halve kirken tilbake. 125 år fungerte den som "simultankirke". Det ble bygget en høy mur tvers gjennom kirken fra alteret til hovedporten. I 1930 var det så få protestanter i byen at de solgte sin halvdel, og muren ble revet. Det var kanskje basilikaen som ga meg min... skal jeg si mani?... for kirker.

- Vi bodde på hjørnet av Fisketorget i et stort hus med lite møbler. Ikke rikt, men vi hadde det godt. Bare én ting var en plage. Mens naboguttene spilte fotball på torvet, måtte jeg øve piano med far. Han la en full fyrstikkeske på venstre side av tangentene og en tom til høyre. Når jeg var gjennom leksen, skulle jeg flytte over én stikke. Jeg fikk ikke reise meg før alle var flyttet. Men fyrstikker er små, ikke sant, ikke så lett å ta én og én. Av og til gikk det nok desverre 5-6 stykker i slengen...

- Broren min ble etterhvert en meget berømt organist og korleder i Holland og har gitt ut mange plater, men far måtte bare gi opp meg.

- Moren din, laget hun også sko?

- Hun hadde nok med oss barn. Hennes far bodde også hos oss. Så det var mange munner og lite penger. Men selv om vi ikke var rike, hadde vi det godt. Svært godt! Mor var en fantastisk kokk, berømt i hele Hulst. Det aller beste var villhare med ferske grønnsaker.

- Fortell litt om ungdomstiden din.

- Hva skal jeg si? Jeg hadde ikke noen ungdom på den måten. Jeg var bare 12 år da jeg flyttet inn i maristklosteret i Hulst for å gå på gymnas- set der. Det var jo ikke riktig klokt -

Jan Christian Mollestad har i rundt 25 av sine 30 år vært blant pater Ivens' søgnebar i Asker og Bærum. For tiden arbeider han med sin hovedoppgave i idehistorie og er dessuten aktuell på høstens bokmarked med biografien "Trollmannen fra Ålefjær - Aksel Jensen om Aksel Jensen". Han debuterte i 1990 på Cappelen Forlag med barneboken "Iri".

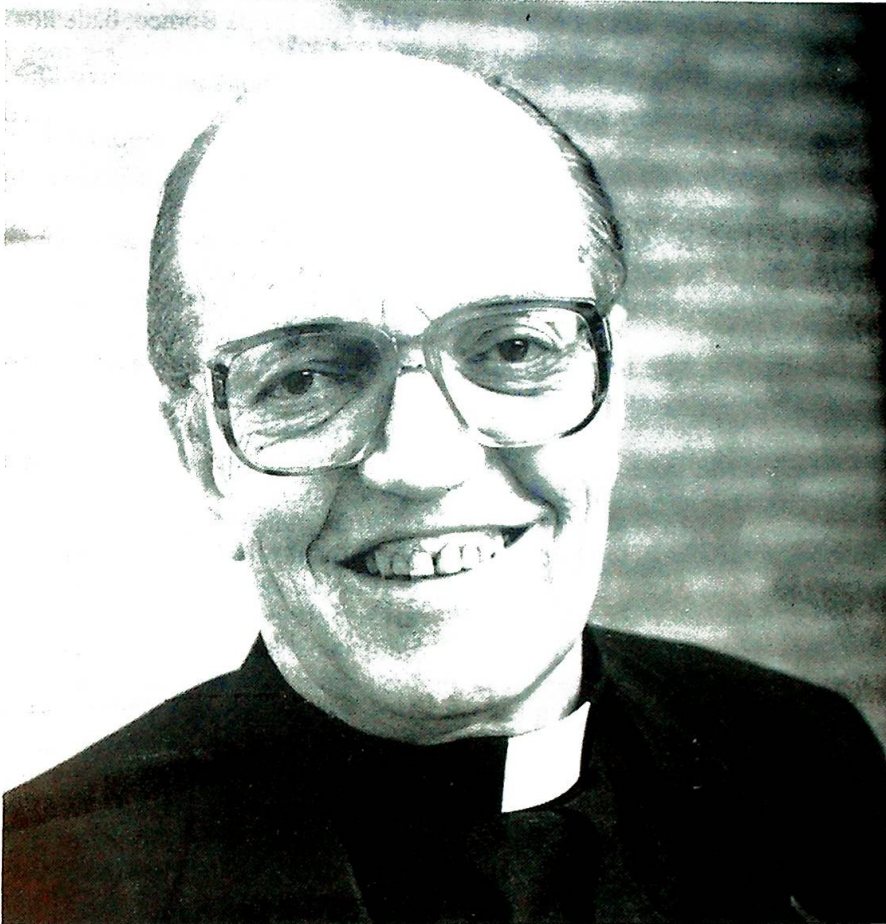
foldet av tjenester og oppgaver alvorlig" og få alle kirkens medlemmer til å ta del. Katolsk menighetsliv utspiller seg for tiden mot en spennende bakgrunn. Kirken lever i utakt med moderne menneskers bevissthet - nå krever man frihet og myndighet og har ikke forståelse for kirkelige representanter som ikke respekterer denne holdning. Disse spenningsforholdene må vi leve med, men på en slik måte at de blir "fruktbare for menighetslivet", mener Jacob. KNA

På de voksnes premisser

"Mange kristne ledere og pastorer undervuderer barn og kjenner ikke ungdomskulturen. Vi trener en kraftig holdningsendring og god ledertrening for å kunne være brobyggere til nye generasjoners måte å leve sin tro på," sier barne- og ungdomssekretær Arild Brun Svendsen til baptistenes ukeavis Banneret.

Han mener at "altfor mye barne- og ungdomsarbeid fremdeles er lagt opp på

de voksnes premisser og lite på barns fantasi og skapertrang. Vi undervurderer barns åndelige behov og 'parkerer' dem i kjelleren til de er blitt som oss. Når det gjelder ungdommen, kjenner vi ikke engang deres kultur, og snakker ofte om ting som ikke angår dem, eller som de ikke skjønner noen ting av. Vi trenger en kraftig holdningsendring om ikke en ny generasjon skal føle seg fullstendig fremmed i våre menigheter," sier Brun Svendsen.

"Jeg har visst aldri tenkt på noe annet enn å bli prest," sier pater Ivens. Han er årgang 1917 og kom til Norge i 1954: "Et kall var ledig i den arktiske byen Hønefoss!" Foto: Eva Cecilie Mortensen

jeg var bare et barn. Men dengang var det min høyeste vilje. Til jul, påske og en måned om sommeren hadde vi ferie, og jeg kunne reise de 500 metrene hjem. Det eneste ekle var at noen av nabodamene pekte på meg og hvisket: "Han der skal bli prest!" Klosteret var ganske strengt. Vi skulle settes inn i ordenens spiritualitet, lære å meditere, studere klosterlivets allmenne

historie, ordenens bakgrunn, drive teologisk gransking og og og. Vi kunne ikke bare gå ut når vi ville. Kaffen var vond og teen var vann, og vi fikk aldri vin. Etter middag hadde vi tillatelse til å sitte sammen en halv time, så var det ikke lov å prate mer, vi måtte bare lukke oss inn i hver vår lille celle.

- Å leve kontemplativt lå ikke for meg: Det "stille liv" er heller ikke

særlig typisk for maristordenen som jeg tilhører. Vi bygger heller skoler og kirker, leder menigheter. Vi er praktiskere. Men før jeg kom ut i det praktiske liv, fikk jeg meg en knekk.

- Hva slags "knekk"?

- Først i form av lungebetennelse.

I 1938, tyve år gammel, kom jeg til Bayern. Jeg studerte ved et klosteruniversitet i landsbyen Fürstenzell oppe i Alpene, en times gange fra Passau. Der har de forresten verdens største kirkeorgel.

- Hitlers skygge hvilte over oss. Nazismen preget til og med barnehagebarna. Når de fikk på seg sine små uniformer, var de ikke barn lenger. Men etter et deilig år i fjellene - tross alt - med månedlige konsertturer nede i Passau, fikk jeg plutselig smerter i lungene. Tuberkulose. Jeg ble sendt hjem til et sanatorium i Holland.

- Tilstanden forverret seg. Man hadde jo ingen behandling den gangen, bare hvile. En dag etter frokost sa jeg til romkameraten min: "Jeg føler meg så svimmel, det er noe rart som skjer i hodet på meg." Han ringte på sykesøster. Men da hun kom, kunne jeg ikke se henne. Jeg var blitt blind. De flyttet meg inn på det "grønne" rommet, der man la folk når de skulle dø. Veggene var malt grønne for å dempe lyset. Mine foreldre ble tilkalt, og legene ga meg toppen fire dager.

- Jeg ante ikke alvoret. Det var en sykesøster som fortalte at jeg nok snart skulle dø. "Det kan jeg ikke!" sa jeg, før jeg fikk tenkt meg om. "Jeg skal jo bli prest." Men så begynte jeg å telle timene. Jeg var egentlig ikke redd for å dø, jeg had-

Sterk kirkevekst i Laos

Kirken i Laos vokser til tross for de hindringer kommunistregimet legger i dens vei. Det sa den apostoliske nuntius i Vientiane, biskop Jean Khamse Vithagong, ved en pressekonferanse under sitt besøk i Wien nylig. Folk rundt om i landsbyene lar seg ikke forstyrre av at man på offisielt hold kaller kristendommen for "vestlige

utlendingers religion" og Bibelen for "israelsk propaganda". Tallet på kristne i Laos er fordoblet i løpet av de siste 10 år.

Landets kristne har måttet greie seg selv siden utenlandske misjonærer ble forbudt i 1975. Kirken fikk ikke eie land eller drive sosiale institusjoner, og kirkelige bygninger ble konfiskert. Dette har vært godt for apostolatet, mente biskopen, fordi det fjer-

net fristelsen til rikdom og makt. Prester og nonner var like fattige som de menneskene de arbeidet blant, og hierarkiet var "bare tjenere".

Biskopen sa det er vanskelig for geistligheten å komme til fjerntliggende steder fordi det kreves tillatelse til slike reiser. Regjeringen kontrollerer også utviklingshjelpsmidler. THE TABLET

14

de bare ikke lyst. Men timene ble til dager. Jeg lå i flere uker på dødens grønne venteværelse og ble sakte bedre. Til slutt måtte de flytte meg. "Du er et mirakel!" sa legen. Men faren min smilte som i gamle dager, og sa noe merkelig. "Atoine... Antoine, du kommer aldri til å dø naturlig. De må nok skyte deg." Tror du han får rett?

- Det var forresten en fordel ved å ligge på sanatorium: Tyskerne var redde for smitte. Så selv om Holland ble okkupert i mai 1940, etter den rå bombing av Rotterdam, holdt de seg borte fra oss pasienter.

- Jeg traff dem tidsnok. Etter to år på sanatoriet kunne jeg endelig studere videre. I 1941 avla jeg de evige løfter. Men så en kveld kom tyskerne. En kommandant brølte at vi skulle være ute av klosteret før klokken 7 neste morgen med alt vårt pikkpakk. Vi fikk hjelp fra naboene til å flytte. "Fjern alt," sa kommandanten, så vi tok med oss alt. Til og med lypærene.

- Så kom freden. I 1946 skulle jeg vies til prest. Det er en høytidelig dag man forbereder lenge. Men tre uker før seremonien fikk jeg telegram fra biskopen av Luxembourg, han som skulle foreta vielsen. "Kan ikke komme," stod det, sånn var den fyren. Moren og faren min ble så skuffet. Da kom tilfeldigvis biskop Mangers på ferie fra Norge. Han sa seg øyeblikkelig villig til å overta. På den måten ble jeg kjent med ham, 6 år før jeg kom hit til landet.

- Hva gjorde du i de mellomliggende årene?

- Jeg var lærer, og det var kjedelig! Ah! Religion for alle klasse-

trinn, kan du tenke deg? I tillegg underviste jeg i fransk og piano. Selve spillingen måtte skje på kveldstid. Det ble ikke mye fritid av det, nei.

- *Ble du prest av kjærlighet til Gud eller mennesker?*

- Jeg ble kalt av Gud til å tjene menneskene.

- *Hva med å kombinere ekteskap og presteskap?*

- Umulig. For meg i det minste. Å være prest er noe man er 100%. Man dedikerer hele seg selv. Det er bare snakk om prioritering. Ikke se så rart på meg! Jeg har aldri angret.

- *Aldri?*

- Aldri. For oss er sølibatet et helhjertet valg.

- *Men hvordan dukket Norge opp?*

- Vi marister pleide å reise ut i jordens ødemarker på den tiden. Spesielt var det mange som dro til kannibalene på Borneo. Det er ikke få marister som er spist der, skal jeg si deg. Vi ble nesten en nasjonalrett. Som lutefisk her omtrent.

- Men jeg ble bedt om å ta et enda mer eksotisk oppdrag: Et kall var ledig i den arktiske byen Hønefoss. Etter et læreår i Bergen, bodde jeg fra 54-58 på denne utpost. Kirken var en gammel låve, biskop Mangers syntes det var en utmerket ordning. Vi marister er jo som sagt praktikere. Og prestegården... var det gamle grisehuset.

- Sognet strakte seg fra Hemsedal til Mjøsa. I selve byen var det bare én katolsk familie, pluss en avdeling Franciskus Xaveriussøstre. I fem år holdt jeg messe for de samme 7 ansiktene. Jeg lå i min ombygde grisebinge og misunte

mine kolleger på Borneo, både kokte og rå. Til slutt meldte jeg meg i ren desperasjon inn i Ringerike Kameraklubb for å bli kjent med noen!

- Så kom en ny reguleringsplan fra kommunen. Fjøsirken måtte flyttes. Det var egentlig meningen å løfte hele røkket et par meter bortover, men jeg ville ha ny kirke, jeg. Xaverius-søstrene skaffet penger, og en arkitekt fra stedet tegnet det hele. "Det hele" er kanskje litt sterkt sagt, for han var stort sett ganske på druen. Han tegnet best om natten.

- En morgen ble jeg vekket. Bank, bank, bank. Jeg famlet meg bort til døren. Utenfor stod arkitekten, vindskjev som alltid. "Kom hit litt, pater," sa han og dro meg ut på byggeplassen bak grisehuset mitt. 10 karer hadde murt opp to langvegger av lekablokker. "Er dette høyt nok, pater?" Jeg ristet på hodet. "Tenkte meg det, pater," sa han. "Allright, karer. To meter til!"

- Jeg likte den stilen. Kirken ble meget solid.

- *Og dine byggmesterevner førte deg til Stabekk?*

- Du skjønner, her nede hadde de bare et kapell, et gammelt trehus med plass til 30, hvor det kom 80-90. Det gikk kaldt gjennom biskopen hver gang ministrantene svingte med røkelsen. - Penger fantes ikke, men sånt må man bare blåse i. Nordberg-Shultz, faren til Elisabeth som synger så pent, tegnet, og kommunen ga villig tillatelse, fordi vi også planla et aldershjem. Pengene måtte vi skaffe selv.

- Første gang jeg møtte gamle Markussen, en av gründerne her i

Endelig fagforening for Vatikan-ansatte
Legfolk ansatt i Vatikanet har nå fått en
offisielt anerkjent "Forening av legfolk
ansatt i Vatikanet" med statutter godkjent
av lederen for Vatikanets arbeidskontor,
erkebiskop Jan Schotte. Foreningen, som
har bestått i ti år, er en slags fagforening
med innskrenkede rettigheter, bl.a. har de
ansatte ikke streikerrett. Ca. halvparten av
Vatikanets 2400 ansatte er medlem av fore-
ningen, som ved flere anledninger har vært

aktiv i lønsspørsmål og andre sosiale
saker, men da ikke som offisiell forhand-
lingspart.

I sist utkomne nummer av foreningens
blad tar en kvinnelig ansatt til orde for
opprettelse av barnehage med spebarnsav-
deling i Vatikanet samt for rett for mødre
til å være hjemme når barna er syke. Det
er rundt 260 legkvinner som arbeider i
Vatikanet. KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Hvorfor ledighet?

En indianer fikk høre om de mange millio-
ner av arbeidsledige i Europa. Han sperrtet
opp øynene i forundring og spurte: "But
has everything been done in Europe?" Et
meget betimelig spørsmål - vi har haugevis
av oppgaver også i Norge, men likevel
ledighet. En helt paradoksal situasjon.

FOLKEVETT

15

menigheten, presenterte jeg meg
som "byggherren". "Men penger
da?" spurte han. Han var jo selv en
stor industrimann. "Penger bryr jeg
meg ikke om," sa jeg. "Det er det
dummeste jeg har hørt!" lo Markus-
sen. Og så satte vi igang. I et halvt
år dro jeg på tiggerferd i Holland
og Tyskland: Holdt taler som en
presidentkandidat til jeg kollapset.
Men vi fikk da bygget både Maria-
kirken og aldershjem. Min eneste
sorg er at nå, når jeg virkelig kunne
trenge det, vil ikke personalet ha
meg som beboer...

- Å?

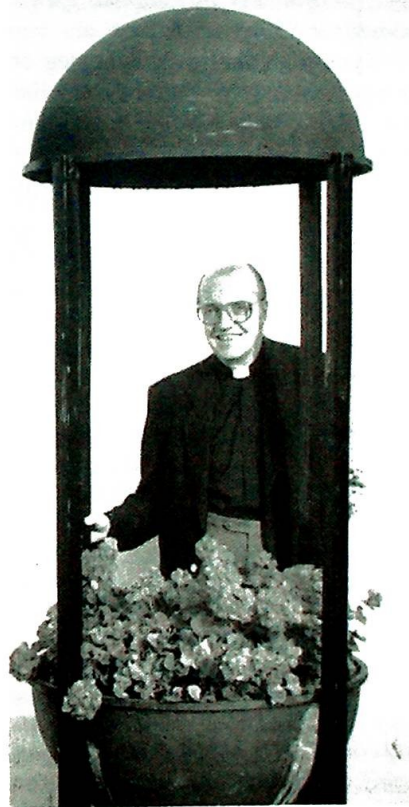
- De sier de kjenner meg for godt,
hehe! Hver søndag klokken tre kom
biskop Mangers fra Oslo. Og sam-
men med patrene Bzdil og de Pape
spilte vi kort til sent på kvelden. Vi
spise aftens, men det måtte skje
fort. "Skynd dere! Vi mister tid,"
maste Mangers. Han og pater de
Pape tapte hver eneste gang. Så sa
Bzdil en gang: "Tenk på din frem-
tid. Vi får la biskopen vinne av og
til." "Spill er spill," sa jeg.

- Ventet du med å bygge kirken
på Eikeli til den på Stabekk var
betalt?

- Neida. Men det er en helt annen
historie. Biskop Gran kom ut hit en
dag og sa: "Jeg har fått i gave fra
min mor en stor eiendom på Øster-
ås. 6 mål. Det ligger i din menighet.
Hvis du bygger noe der, skal dere få
den." "Bygge hva da?" spurte jeg.
"En kirke for eksempel," sa bisko-
pen. "Hvis ikke du vil, gjør vi i
Oslo det." Over my dead body,
tenkte jeg. Da ville vi miste en god
del av menigheten. Jeg sa ja takk og
så kom problemet igjen: Penger.

- Da kom Karl Borromeus-søstre-

ne, som laget barnehage ved siden
av kirken, med et forslag: "Du kan
jo prøve å låne pengene av vår kon-
gregasjon." - Jeg avtalte møte og
reiste til generalstyret i Holland.
Der satt de høye vesener, i midten
en forretningsfører, en advokat og
en myndig priorinne. Jeg satt på
den andre siden som i en domstol.
Jeg ba om 400 000 kroner til 4%

"Troen gir håp. Uten håp kunne jeg
ikke leve. Selv om alt ser svart ut,
har jeg håp".

Foto: Eva Cecilie Mortensen.

rente. "Hør nå her," sa forretnings-
føreren irritert. "De må da skjønne
at vi kan få mye mer for disse peng-
ene hvis vi plasserer dem andre ste-
der." Hva nå? Jeg ble rød og krem-
tet. "Min herre," sa jeg. "Jeg kom-
mer ikke hit for å gjøre forretning-
er. Jeg kommer for å tigge." Det
gjorde utslaget. Vi fikk lånet.

- Er det nødvendig med alle dis-
se kirkene?

- Å ha kirker? Meget viktig! De
er samlingspunkter. Der feirer vi
messens mysterium. Og messen
betyr mye. I begynnelsen her på
Stabekk leste jeg den alene hver
morgen i det iskalde kapellet. "Her-
ren være med dere, gå med fred!"
sa jeg til meg selv. Jeg følte likevel
at menigheten deltok.

- Du og pater Neve, din yngre
fetter som nå har overtatt sogne-
prestansvaret, er kjent for måten
dere tar dere av syke og døende.
Er dette noe spesielt for mariste-
ne?

- Neida. Min innfallsvinkel er
bare at jeg vet hva det vi si å være
syk. Jeg vet hvor vanskelig det er å
gå det siste stykket. Det verste som
kan skje et menneske, er å dø
ensom.

- Vi skal glede oss til, ikke grue
for, å gå på sykebesøk. Vi skal være
interessert i hva som rører seg i den
syke. Det dummeste vi kan si er:
"Nei, så pent det er her! Ja, her
skulle man sannelig hatt en ferie-
uke." Jeg skal helst ikke lede sam-
talen, det skal den syke.

- Så spør man seg jo alltid: Hvor-
for er vi syke? Men man kan ikke
forklare lidelse. Gud vil ikke at folk
lider. Men han tillater det. Kanskje
for å modne oss? Det kan være til

Fordømmer kloning av menneskelige embryoer

Vatikanet betegner muligheten for "menneskelige vesen på bestilling" og kunstig gjentakelse av den samme person som "etisk utillatelig". Marisa di Pietro ved Jesu Hjerter Universitetet sa i Vatikanradioen at amerikaneren Robert Stillmans kloning av et menneskelig embryo er forkastelig. Di Pietro mener både prøverørsbefruktning og celle-manipulering står i motsetning til etikken og respekten for mennesket.

I Vatikanavisen *L'Osservatore Romano* betegner teologen Gino Conti kloning av menneskelige embryoer som pervers, og mener Stillman har satt all medisinsk etikk til side. USA må forplikte seg til klare regler som kan stoppe skrupelløse initiativer, sier Conti. Landet har i dag ingen statlig kontroll med forskning innen kunstig befruktning.

Stillman og hans medarbeider, Jerry Hall, avviser kritikken. De har anvendt

feilutviklede embryoer til sine eksperimenter, og det er allmennt akseptert i vitenskapen, sier Hall. Stillmann hevder at forplantning er en menneskerett, at ufruktbarhet er en sykdom, og at det er "uheldig om en person, en gruppe eller en religion hadde rett til å nekte slike ektepar rett til hjelp fra vitenskapen". Paris' erkebiskop Lustiger oppfordrer til verdensomfattende utsettelse av forskning på embryoer.

KIPA/CATHOLIC HERALD

hjelp. Selv om ikke jeg er noe særlig godt eksempel.

- Ditt bilde av Gud, hvis jeg kan spørre så dumt, har du noen forestilling det går an å uttrykke? Er Gud en person eller en kraft?

- En person. Egentlig tre personer. Gud er kjærlighet. Alt han gjør med deg og meg, gjør han for at vi skal bli bedre. Og lykkeligere. Han har bare større perspektiv enn oss.

- Troen gir håp. Uten håp kunne jeg ikke leve. Selv om alt ser svart ut, har jeg håp. Derfor ber jeg også mye. Hver gang jeg står overfor en oppgave, ber jeg. Ber, ber, ber... Hver dag ber jeg en fast bønn med plass til alle som trenger forbønn, som er syke eller lider. Akkurat nå ber jeg mest for menneskene i Jugoslavia. Og når man ber så mye som jeg gjør, så bør det jo også gå bra, ikke sant? Akkurat på det

punktet er jeg sta. Ellers er jeg svært beskjeden - og det er jeg stolt av!

Denne siste replikken er pater Ivens meget fornøyd med. Han legger hodet bakover og knegger så høyt pacermakeren tillater.

- Du kan være stolt av menigheten din også. Det er en opplevelse å besøke Mariakirken på søndagene: Stappfullt av barn og voksne fra hele kloden. Du har skapt et eget, fredfullt FN på Stabekk gjennom disse 35 årene.

- Syns du virkelig det? Ja, jeg er jo også svært glad i alle her. Jeg har sett hver enkelt utvikle seg gjennom et kvart århundre. Derfor skjønner du vel at jeg har vanskelig for å forlate dette stedet frivillig... Du skal se faren min får rett likevel!

Ny bok om kristen tro - fra Sverige

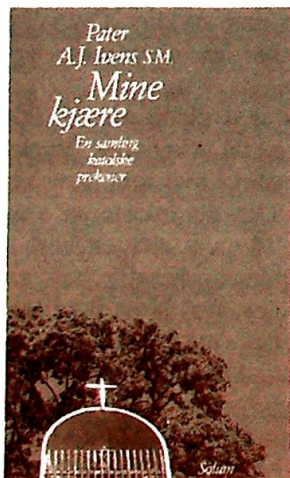
"Befrielsen - Stora boken om kristen tro" er nylig utgitt av Svenska Kyrkan. "Denne boken hviler tungt i fanget," skriver den svenske forfatter Margareta Strömstedt i en søndagskronikk i Dagens Nyheter. Hun gir oss først sin egen bakgrunn og presenterer seg som et av "de såkallade Guds barnbarn". Som tenåring intenet opptatt av bibelens og diskusjoner om tro og tvil - for etterhvert å frigjøre seg helt fra sitt religiøse barndomsmiljø. Selv opplevde hun bruddet "under de første åren som en stor befrielse: Världen var möjlig att genomskåda med förnuftet och ändra med politiken".

Årene går, og litt etter litt kan hun innse at "varken religionen eller min religiøse barndomsmiljö var entydig". Og hun spør seg selv: "Kan någonsin politiken ersätta religionen eller marknaden kyrkorna, hur söndagsöppet det än er i varuhuset? Kan någonsin ett samhälle helt forneka religionen utan att ta skada? Fins det hos varje människa en längtan efter något att kalla heligt?"

"Befrielsen" - ifølge Strömstedt "en tung bok om kristen tro" - byr på en sjelden blanding av bibeltekster, litterære sitater og intervjuer, med både legfolk og prester. De mange skjønnlitterære sitatene gir fasthet og substans, skriver Strömstedt, som understreker at boken "på ett beundringsvärt sätt fördjuper de existensiella frågorna och aldrig ger ferdiga svar". Hun siterer gjerne en uttalelse som denne: "Ingen människa blir på djupet hjälpt av att någon annan formulerar livets mening och föreligger henne några eviga sanningar att tro på."

Når hun - etter 400 sider - legger boken fra seg, skjer det med følgende konklusjon: "En bok med den attityden, skriven med stor erfarenhet av

Pater Ivens' prekensamling "Mine kjære" utkom på Solum Forlag i fjor.

"Pater Ivens' prekener bærer vitnesbyrd om en mann som identifiserer seg med dem som ikke strekker til. I en lavmælt tone formidler han håpet slik han ser det i den kristne troen og i verden ellers. . . han peker på muligheter snarere enn på alt som holder oss nede, og minner om at Gudsriket er en spire i oss alle."

Nina Valsø i St.Olav

Kritisk til UNICEFs nye linje

Vatikanet støtter ikke FNs barnehjelpsomorganisasjon UNICEF fullt ut lenger på grunn av dens holdning til familieplanlegging. Vatikanets faste observatør ved FN, erkebiskop Raffaele Martino, kritiserer at UNICEF støtter familieplanleggingsmetoder som den katolske kirke og "store deler av verdens befolkning ikke går inn for".

UNICEF har forandret sitt opprinnelige mandat og anvender ikke sine penger på det vesentlige, og derfor har Vatikanet øre-

merket årets symbolske bidrag til organisasjonen: De 3000 dollar skal gå til et ernæringsprosjekt for gravide kvinner og til vaksinasjon av barn. Ifølge Martino kan Vatikanets handlemåte være en modell for andre katolske organisasjoner som ikke ønsker at de midler de bidrar med, skal brukes til formål som "står i motsetning til katolsk morallære eller UNICEFs opprinnelige mandat".

KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Sier mer om forbruk enn om sex

"Jesus sier mer om forbruk og medmen-neskelighet enn om sex, alkohol og helvete til sammen. Dette burde avpseiles i kirkens budskap i langt større grad. De materialistiske kreftene må utfordres, både av baptister og av alle gode krefter," sier Dag Hareide, generalsekretær i Norges Naturvernforbund, til baptistenes ukeavis *Banneret*.

mänskligt liv och stor kunskap om de religiösa mysterierna, vil man gärna önska läsare".

En bok også for lesere på vår side av Kjølen?

Jødisk-kristen dialog

Jacob Neusner

A RABBI TALKS WITH JESUS

An intermillennial, interfaith exchange
New York, Doubleday 1993

Simone Springer

VI HAR SET HANS STJERNE

København, Borgen 1988

Vi hører ikke mye om noen positiv dialog mellom jøder og kristne i dag, snarere om konflikter, f.eks. de jødiske protester mot saligkåringen av den jødiskfødte karmelittnonne Edith Stein i 1987, eller mot de katolske søstre som hadde etablert et kloster på konsentrasjonsleirens område i Auschwitz.

Jacob Neusner, kjent for utallige viktige bøker om den jødiske tradisjon, forteller i denne boken hvorfor han ikke ville ha fulgt etter Jesus, hvis han hadde stått der ved fjellet i Galilea og hørt Jesu lære i bergprekenen. Det er mye i Jesu lære som en jøde den gang eller i dag kunne akseptere, men Neusner gjør det klart at hovedproblemet ikke er selve læren, men Jesu person. Hvis man tar på alvor det Jesus sier, da ser man at han inntar Lovens plass, ja til og med at det å følge Jesus egentlig må bety å akseptere at Jesus inntar Guds posisjon.

Jesus forkynner et individualistisk budskap som ikke har noe å si til viktige områder som jødedommen er opptatt av - familieliv, liv i samfunn, Israel som Guds hellige folk. Hva ville skje med samfunnet, om man skulle gjøre det Jesus sier? "Selg alt og følg meg!" sier Jesus. Men jødedommen er ikke opptatt på denne måte av det kommende rike. Det er nå man må bli hellig, og dette innebærer også at man overholder Lovens renhetsforskrifter.

Det bildet Neusner tegner, er kanskje mer radikalt enn vårt vanlige bilde av

I anledning av 400-årsmarkeringen for Uppsalamøtet i 1593, noterte det katolske tidsskriftet *Signum* (6/93) på lederplass bl.a. at Svenska kyrkan og dens stilling "er på vei til å forandres på grunnleggende vis både nasjonalt og internasjonalt. Jubelfesten savnet innslag både av reformatorisk trosvisshet og nasjonalt-kirkelige undertoner. På velgjørende måte var man seg bevisst at tidene har forandret seg, og at man ikke lenger kan vinne troverdighet bare ved å se tilbake på et historisk tilbakelagt samfunn der kirke og stat var bærende søyler. I en programmatisk erklæring under høytideligheten fremhevet biskop Jonas Jonson at man ikke feiret en nasjonal årsfest, men et økumenisk jubileum."

Men bladet noterer også at "ingen kunne unngå å legge merke til Svenska kyrkans isolering i dag. Det er bare å konstatere at jubelåret og jubelfesten har gitt kulturdebatt og media liten anledning til å minne om den viktige rolle Svenska kyrkan har spilt som religionsbærer i historiens løp. Tausheten omkring kirkens jubelfest kan virke ennå mer forbausende siden tidsskrifter og media er fulle av artikler om Sveriges historie."

Jesus. Vi har "domestisert" ham, temmet ham, og hans budskap: "La de avdøde begrave sine døde, men gå du avsted og forkynn Guds rike!" Det er vel ingen kristen som bokstavelig adlyder Jesus her.

Men det er godt å bli minnet på Neusners høflige men utvetydige måte om den kristologiske konsekvensen i det Jesus lærer. Det er godt å se hvorfor så mange jøder ikke kunne følge ham: Det han forkynnte, hadde for lite til felles med deres religiøse anliggender.

Det tragiske ved evangeliets fortellinger er nettopp dette. Jesus ble forkastet, ikke p.g.a. menneskenes ondskap, men p.g.a. av deres ærlige religiøse overbevisninger. Hvis vi har forstått dette, da blir det paradoksalt nok lettere å engasjere i en ekte dialog med dagens jøder og deres lange tradisjoner.

Den jødiskfødte søster Simone Springer (akkurat som søster Charlotte Klein i England) var meget opptatt av sine jødiske røtter og deres betydning for kristnes forståelse av Jesus og Det nye Testamentet. Hennes bok forsøker å vise rikdommen i GTs forståelse av begrep som også står sentralt i NT.

Brian McNeil c.r.v.

Håvard Rem skriver ny barnebibel
"I stedet for å terpe på begrepet 'personlig kristen' bør kirken arbeide for å styrke den kristne identiteten i hele samfunnet. Det oppgjøret mange har tatt med kristendommen, har gjort dem kulturløse," sier forfatteren Håvard Rem. Han ønsker at hans to barn skal bli kjent med kristendommen, slik den finnes i Bibelen, og han har vært på leting etter en barnebibel. Men ingen-

ting av det som finnes i handelen i dag, har tilfredsstilt de krav han ønsker å stille. Han bruker ord som "platte", "for ordrike" og "historieløse" når han beskriver det han har funnet.

For å bøte på dette, har han nå innledet arbeidet med sin egen barnebibel. Den vil i større grad enn andre forsøke å bruke mest mulig av Bibelens egne ord. Og når Håvard Rem er ferdig med å skrive, skal

den utgis i bokform og supplere tilbudet av barnebibler.

"Jeg er veldig opptatt av å formidle kristendommen videre til neste generasjon. Målet må være at bibelfortellingene må leve videre," sier Rem. "Uten at Bibelen lever videre, vil vi som folk miste mye av vår kollektive hukommelse. Det blir som en datamaskin som mangler en del av softwaren."
VÅRT LAND

18 Jubileumsverket "Den katolske kirke i Norge": Ikke-triumfalistisk,

I anledning av 150-årsjubileet for Den katolske kirkes gjenetablering i Norge har Norsk Katolsk Bisperåd tatt initiativet til utgivelsen av et historieverk som dekker tiden fra kristningen til i dag. Man må straks si at et slikt prosjekt er både betimelig og viktig.

Prosjektet er viktig fordi katolikker av alle avskygninger, og da ikke minst konvertitter og innvandrere, har behov for å kjenne sin kirkes historie både til utvikling og kanskje også til korreksjon av sin egen katolske identitet. Og ikke-katolikker har i høyeste grad behov for å kjenne den norske gren av en universell kirke slik at utvitenhet og fordommer kan ryddes av veien.

Men ikke minst er prosjektet viktig av faghistoriske grunner: Det finnes en solid forskning på den førreformatoriske kirke i Norge, men særlig når det gjelder tiden etter gjenetableringen i 1843, fantes det tidligere ingen gjennomgående helhetsfremstilling. Riktignok utgav K. O. M. Kjelstrup sin "Norvegia Catholica" i 1943, men ikke bare er det gått 50 år siden den utkom, - Kjelstrups verk kan neppe karakteriseres som en nyansert kirkehistorisk fremstilling. Til det er den i altfor stor grad preget av forfatterens triumfalistiske og polemiske utgangspunkt.

Ikke noe kirkesamfunn har en så dramatisk historie i vårt land som Den katolske kirke. Ikke noe kirkesamfunn har det vært knyttet så mange fordommer til siden reformasjonsårhundret. Ikke noe kirkesamfunn utenfor Statskirken har spilt en så viktig rolle i det norske kulturlandskapet i dette århun-

dre. Ikke noe kirkesamfunn har endret seg så radikalt når det gjelder holdningen til andre kirker. Ikke noe kirkesamfunn representerer en så stor bredde når det gjelder etnisk mangfold. Dette er forhold som er viktige og interessante ikke bare for den kirkehistoriske forskning, men også for generell kulturhistorie og sosiologi.

Boken er da blitt til noe mer enn et vanlig historieverk. Selve den historiske fremstilling er fordelt på tre forfattere. Forfatteren Vera Henriksen har skrevet første kapittel som omhandler perioden fra kristningsverkets begynnelse frem til reformasjonen i 1537. Oskar Garstein, spesialist på den katolske motreformasjons virksomhet i Norge, har behandlet perioden fra 1537 til 1814. (Det er i seg selv oppsiktsvekkende og symptomatisk for den tendens verket representerer, at en ikke-katolikk er blitt engasjert som medforfatter.)

Hoveddelen av boken er skrevet av Bernt I. Eidsvig og omfatter perioden fra Grunnlovens tilblivelse til i dag. Lars Roar Langslet avslutter den historiske del med en perspektivanalyse hvor han forsøker å samle trådene og gi en tolkning av dagens norske katolisisme. I tillegg har Else Britt Nilsen skrevet et kapittel om nonneordenenes virksomhet i Norge etter Kirkens gjenopprettelse, og Claes Tande presenterer aktuelt tallmateriale og statistikk. Det bør også nevnes at boken er utstyrt med et omfattende og interessant bildemateriale.

Med sitt bidrag fremstår Vera Henriksen som en kyndig kjenner av norsk

middelalder. Hun risser opp forutsetningene for kristningsverket, dets gjennomføring og konsolidering. I pakt med nyere forskning betoner hun sterkt at Olav Haraldssons innsats som kristen monark først og fremst utgjorde det endelige vendepunkt i kristningen av landet. En rekke kristne regenter i godt og vel en hundreårsperiode før slaget på Stiklestad bidrog til å legge et viktig grunnlag for trosskiftet: Håkon Adolfs sønner, Harald Adolfs sønner, Harald Blåtann, Olav Trygvasson, jarlene Eirik og Svein Haraldssønner, Knut den mektige og hans sønn Svein. Det beste i Vera Henriksens fremstilling er hennes bilde av kirkens organisering, utvikling og funksjon i det norske middelaldersamfunnet, samt samspillet mellom kirke- og kongemakt. Imidlertid kan fremstillingen stundom bli i knappeste laget. Det skyldes kanskje plassmangel. Men man skulle ønske at forholdet mellom den europeiske kristne kultur og den norske omformning av denne, var blitt viet større oppmerksomhet.

Oskar Garstein gir i sin gjennomgang av tiden etter reformasjonen interessante perspektiver på den katolske motreformasjonens forsøk på infiltrasjon av den norske lutherdom. Garstein presenterer her frukter av sin egen omfattende forskning. Hans poeng er at rester av Den katolske kirke levde i det skjulte i lang tid etter reformasjonen. Imidlertid må det reises visse metodiske spørsmål til hans behandling av kildematerialet. All viten om kulturelle endringer i et samfunn, og da særlig når det dreier seg om religiøse forestillinger, tilsier at de skjer over tid, selv om f.eks. det statlige ideologiske fundament plutselig skifter karakter, slik tilfellet var ved reformasjonen. At trosforestillinger sitter dypt, var jo også den dansk-norske kongemakts fullstendig klar over ved reformasjonens innførelse. Derfor la man sterk vekt på

Øyvind Norderval er cand.theol. fra Universitetet i Oslo, kapellan i Gamle Aker kirke i Oslo og I. amanuensis ved Religionsvitenskapelig Institutt, Universitetet i Trondheim.

Religion - en fritidsaktivitet

"Det norske forholdet til religion er prega av blygsle," skriver redaktør Jan Inge Sørbø. "Det er privat, inderleg og kjensleknytt. Dermed blir religionen lite diskutert i det offentlege. Ved å privatisere religionen har samfunnet signalisert at han ikkje er så viktig, men ein fritidsaktivitet på line med aerobics og rosemåling."

SYN OG SEGN

Stort frafall i den britiske kirke

"The Church of England mister medlemmer i hopetall," skriver Vårt Land. "En ny undersøkelse publisert i UK Christian Handbook viser at antallet kirkegjengere synker med 1.500 hver uke. Beregninger viser at mer enn halvparten av Storbritannias 6,7 millioner kirkegjengere vil gå bort før år 2005. The Church of England har mistet mer enn 60.000 medlemmer de siste to årene."

Av andre kirkesamfunn har den katolske kirke "fremdeles flest medlemmer i Storbritannia med 1.64 millioner. Den ortodokse kirke er voksende, men størst vekst har frimenighetene. Pinsemenighetene vokser mest med en økning på 11.000 medlemmer de siste to årene".

men selvbevisst historieskrivning

Av Øyvind Norderval

19

at reformasjonsverket skulle gjennomføres med lempe, bortsett fra når det gjaldt reorganiseringen av klesesiet. Det er dermed ikke til å forbauses over at katolske "lunger" fantes her til lands til et godt stykke inn på 1600-tallet. Dette gav mulighet for Kloster-Lasses og andre norske jesuitters rekruttering og virksomhet. Spørsmålet er bare hvor omfattende disse uttalte katolske reminisensene var, og hvor langt ned i folkedypet de stakk. Det gir ikke Garstein noe svar på, og spørsmålet er om man virkelig kan snakke om en "undergrunnskirke". At det også i meget lang tid fantes rester av katolske bønner, vers og formularer i forvansket "rim og regle"-form, sier ikke så mye om en bevisst katolisitet, men mer om en udefinierbar folketradisjon hvor resepsjonen av det opprinnelige meningsinnhold ikke nødvendigvis var til stede, ei heller bevissheten om at dette var katolske overleveringer som man måtte holde i hevd. Den samme prinsipielle innvending gjelder også betoningen av nærværet til katolske utenlandske tjenestemenn og leiesoldater som den dansk-norske konge i visse tilfeller sørget for fikk geistlig betjening. Det sier vel ikke noe om en norsk katolisisme, men vel mer om kongens vilje til å se gjennom fingrene med sitt eget lovverk for å sikre seg de ressurspersoner han hadde bruk for. Det er i seg selv ganske oppsiktsvekkende. Men noen videre konsekvenser fikk jo dette ikke.

Bernt I. Eidsvig har hatt en både lettere og vanskeligere oppgave enn Henriksen og Garstein. Oppgaven har vært lettere ettersom han ikke har en så sterk forskningstradisjon å forholde seg til, fordi hans fremstilling er et pionerarbeide. Men dette utgjør også vanskeligheten: Han har vært nødt til å brøyte nytt land og har drevet et omfattende arbeid med tidligere ubearbejdede kilder. Man kan ikke si annet enn at Eidsvigs fremstilling, i alle fall for perioden frem til

tiden rundt Det annet Vatikankonsil, er glitrende historieskrivning: Lett tilgjengelig i formen og med innsikt og perspektiver både når det gjelder norske forhold og når det gjelder utblikket mot utviklingen innenfor den universelle katolisisme.

Særskilt er Eidsvigs analyse av Kirkens gjenetablering i Norge i 1843 og dens utvikling i startfasen spennende lesning. Hans fremstilling av de kulturelle forutsetninger som muliggjorde en åpning for Den katolske kirke, er preget av stor innsikt: Opplysningstidens toleranse og åpenhet, også blant de lutherske prester, var en vesentlig faktor i denne sammenheng. Det er derfor ikke vanskelig å følge ham i hans åpne spørsmålsstilling: "Uten denne toleranse er det utenkelig at Den katolske kirke ville blitt innrømmet delvis religionsfrihet i 1843. Om dette hadde vært mulig 40-50 år senere med et sterkt konfesjonsbevisst luthersk presteskap, er langt fra sikkert."

Man må berømme Eidsvig for å ha gitt et meget nyansert og til tider også kritisk bilde av Den katolske kirkes utvikling i Norge. Dette gjelder så vel generell kirkelig strategi som nøkkelpersoners og institusjoners virksomhet. Det var ikke alltid at misjonsstrategien hos utenlandske pionerer var tuftet på tilstrekkelig innsikt i norske forhold, enn si realisme, selv om entusiasmen ofte var der til overmål. Et typisk eksempel på dette er den temmelig romantisk funderte "Nordpolsmisjon" i det forrige århundre.

Til tross for en til tider naiv og urealistisk iver etter å omvende lutherske kjettere i Ultima Thule, representerer Den katolske kirkes gjenetablering en imponerende innsats som har hatt vidtrekkende betydning for hele vårt samfunn, ikke bare for den katolske minoritet. Man kan bare la seg imponere over hvordan et numerisk lite kirkesamfunn har maktet å reise økonomi til

den utstrakte byggevirkosomhet og til driften av kirker, klostre og institusjoner. Likeledes at så mange utenlandske prester og ordensfolk viet sitt liv til en virksomhet ofte fjernt fra deres eget land og kultur. Det vitner om fromme menneskers vilje til offer og innsats for sin tro. Bare det kan være et vitnesbyrd i seg selv. Dette kommer tydelig frem både hos Eidsvig og i Else Britt Nilssens korte, men solide analyse av nonneordenenes virksomhet her til lands. Man må også beundre den utholdenhet de katolske pionerer viste overfor fordommer og kritikk bygget på manglende innsikt innenfor det norske samfunn, selv om flere av dem besatt evnen til å ta igjen med temmelig skarpskodd polemikk.

Dette prestisjefylte bokprosjektet har imidlertid knyttet til seg en del problematiske sider. I første rekke det faktum at fremstillingen er ført helt frem til dagens situasjon. Dette vil med nødvendighet kunne forrykke noen av perspektivene ved at det ikke er tilstrekkelig avstand til forhold og begivenheter. Det vanskeliggjør en dyptgripende historisk analyse. Dette forhold kan ha blitt ytterligere forsterket ved at sentrale aktører innenfor utviklingen av den norske katolske kirke de siste decenni-er, fremdeles er nærværende. Det kan ha gjort det vanskelig å analysere dagens situasjon grundig og kritisk. Man må vel kanskje ha lov til å spørre om bokens behandling av de siste 30 år hadde sett noe anderledes ut dersom forfatterne var fristilt uten en redaksjonskomité, eller at utenforstående historikere hadde blitt overlatt oppgaven. Slik det nå er, kan spennende og viktige forhold ha blitt avbleket eller forsvunnet.

Dette ser man i behandlingen av tiden etter Det annet Vatikankonsil hvor det blir mye generell opplisting av tall, kirkebyggerier og sakstoff hvor de større helhetsperspektiver har en ten-

Vil åpne Vår Frue kirke for katolikken
"Jeg vet at våre brødre og søstre i den katolske kirke i Trondheim har store plassproblemer under gudstjenesten hver søndag. Som avlastning kunne jeg tenke meg at de fikk tilgang til Vår Frue kirke, hvor det er plass til langt flere enn i St.Olavs kirke," sier biskop Finn Wagle.

"Med bakgrunn i de økumeniske - eller felleskirkelige - bestrebelsene som i lang tid har hatt grobunn i Trondheim, er det nærliggende å ville gi en slik håndrekning til

denne menigheten," mener Wagle. "Gjennom en slik flerbruksordning ser jeg også muligheten for å skape en sterkere puls i Vår Frue kirke", som ikke lenger brukes som sognekirke. Forvaltningen av kirken er menighetsrådets ansvar, og Vår Frues menighetsråd må drøfte ideen om en flerbruksordning.

Wagle understreker at det økumeniske arbeidet i Trondheim vil gi flere praktiske resultater: "Under Olavsfestdagene i 1997

- når Trondheim skal feire sitt 1000-årsjubileum - vil det for første gang bli arrangert økumeniske kirkedager i Trondheim. Kirkedagene har hittil vært forbeholdt den lutherske kirke, men i et slikt jubileumsår er det viktig at både katolikker og andre kirkesamfunn blir trukket inn. Dermed vil vi kunne markere at vi alle er kristne, og at det er langt mer som forener enn det som skiller oss," påpeker biskop Wagle.

ADRESSEAVISEN

20

dens til å utbli. Eidsvigs fremstilling av Kirkens nyere historie får heller ingen naturlig avslutning. Denne oppgave er overlatt til *Lars Roar Langslet*. Hans avsluttende kapittel er meget godt skrevet, men det dreier seg overhodet ikke om en historisk tendensanalyse, men mer om et personlig tilbakeblikk og utblikk skrevet på bakgrunn av en sentral og delaktig konvertitts egne observasjoner og erfaringer. Langslets bidrag er imidlertid symptomatisk for tendensen i verket som helhet: For Den katolske kirke er ikke målet lenger en triumfalistisk gjenerobring av et luthersk land med Den norske kirke og andre samfunn som konkurrenter, men at Kirken i fellesskap med andre kirkesamfunn arbeider for å bekjempe en generell avkristning og å lede mennesker til Kristus. Samtidig uttrykkes en ikke uberettiget selvbevissthet ved det å representere den universelle katolske kirke.

Når det gjelder det utblikk som gis, er det forhold som med fordel kunne ha vært langt mer utdypet. Det må eksistere åpenbare spenningsmomenter innenfor et kirkesamfunn som i løpet av en relativt kort tidsperiode er vokst til å bli det største utenfor Statskirken, særskilt når man tar i betraktning dets temmelig uensartede medlemsmasse.

Et åpenbart vanskelig problem innenfor en hierarkisk styrt kirke som Den katolske, må være forholdet mellom hierarki og legfolk. Betydningen av legfolkets rolle ble som kjent understreket i den ekklesiologi som Det annet Vatikanconsil utformet: Det ble poengtert at legfolket er "Guds folk" og "Kristi legeme". Men det hierarkiske element er likevel ikke blitt betydelig svekket. Dette må kunne skape konflikter for hvordan legfolket overhodet skal bli hørt innenfor kirkefellesskapet. Det fremgår av boken at det er blitt opprettet organer hvor legfolket skal være representert, men hvordan funge-

rer det norske katolske legfolket i en kirkestruktur som både er hierarkisk oppbygget og samtidig inngår i en universell kirkelig struktur. Hvilken mulighet har det til å være med på å forme kirkens utvikling og profil? I denne sammenhengen kan man vel også rette søkelyset på legkvinnenes rolle i disse strukturene.

Et annet felt som vi aner ligger der som et problem, men som bare streifes så vidt i boken, er forholdet mellom det tradisjonelle bilde av Den katolske kirke som de intellektuelle og kulturåpnes kirke på den ene side, og på den annen side en kirke som også rommer helt motsatte tendenser. De intellektuelle og kulturelt orienterte katolikker, og da særlig blant konvertittene, har utvilsomt spilt en meget sentral rolle i det å fjerne fordommer mot Den katolske kirke i det norske samfunn. Slik sett har Kirken fått en helt unik plass i kultur- og samfunnsdebatten og det i langt større grad enn Den katolske kirkes numeriske størrelse skulle tilsi. Men ser man på den katolske kirkes rekrutteringshistorie i Norge, har ikke de intellektuelle, kulturorienterte konvertittene utgjort flertallet av Kirkens medlemsmasse. Inntil de siste par tiår har vel flertallet av de katolske kristne vært utgjort av familier som har vært katolske gjennom generasjoner og de som er blitt katolikker gjennom ekteskap. I de senere år er den kirkelige sammensetning blitt forandret gjennom den store andel av innvandrere som ikke nødvendigvis representerer en kulturåpen og intellektuell katolisisme. Er dette et forhold som vanskeliggjør kommunikasjonen innad og utad? Kan det skape fremmedgjøring innad til tross for et felles trosgrunnlag? Gjenspeiler bildet av Den norske katolske kirke som kulturåpen og intellektuelt ansporende den internasjonale katolisisme generelt? I forlengelsen av dette kan man vel også spørre om den sam-

menstning som katolske menigheter har fått gjennom en stor tilvekst av troende av forskjellige nasjonaliteter skaper kommunikasjonsproblemer i forhold til en eksisterende norsk menighetskjerne. Her må det ligge mye stoff for en sosiologisk bearbeidelse.

Langslet påpeker i sitt etterord et annet meget sentralt problem uten at han forsøker å gi noen dypere forklaring på det: Det høye frafallet blant døpte norske katolikker (s. 442). Han hevder at det er å forklare som et resultat av konformitetspresset fra et avkristnet samfunn. Men problemet er vel mer komplekst enn som så? Og der- nest: Hvilke tiltak kan man sette i verk?

På denne bakgrunn hadde det vært desto mer spennende om man i det avsluttende utblikk hadde diskutert problemer og aktuelle utfordringer mer dyptgående og samtidig risset opp en strategi for Kirkens videre arbeide i Norge.

Til tross for disse siste randbemerkninger og til tross for at fremstillingen til tider er noe ujevn, er "Den katolske kirke i Norge" alt i alt en spennende og viktig bok som vil gi leserne betydelig innsikt, enten de nå måtte være katolikker eller ikke.

John W. Gran, Erik Gunnes og Lars Roar Langslet (red.):
Den katolske kirke i Norge.
Fra kristningen til idag. Oslo,
Aschehoug & Co, 1993. 593+XII s.

Om Guds nærvær

"Min opplevelse av Guds nærvær går på tross, ikke følelser. Jeg prøver å gå til nattverd hver dag, dessuten flyter jeg på en rik tradisjon av liturgi og faste bønner som er en styrke i mitt forhold til Gud", sier dominikanerinnen Else-Britt Nilsen i et intervju i baptistavisen Banneret.

"Det har til tider vært et yndet tema å spekulere i brudemystikken, om de katolske nonnene føler seg gift med Kristus."

skriver intervjuer Eva Dønnestad og noterer at "sr. Else-Britt Nilsen bærer ring, men hun har ingenting til overs for å romantisere Gudsforholdet". Sr. Else-Britt sier det slik: "Ringene fikk jeg av den biskop som ledet seremonien der jeg avla de evige løfter etter fem års prøvetid. Ringen symboliserer for meg at jeg er en del av et fellesskap. . . et fellesskap som er en stor styrke også i opplevelsen av Guds kjærlighet og nærvær, selv om klosterlivet også er

i endring hele tiden fordi mennesker kommer og går. Ellers fungerer klosterlivet omtrent som en familie, med de gode og mindre gode sidene som følger med."

På spørsmål om hva som er "det største mysteriet i kristendommen" svarer sr. Else-Britt: "At Gud er både Gud og menneske samtidig. Inkarnasjonen er et mysterium. Oppstandelsen er grensesprengende."

På gjesteplass: Er Kristus delt?

21

Dette retoriske spørsmålet stiller Paulus i byrjinga av brevet sitt til kyrkjelyden i Korint (1 Kor 1,13). Med litt store ord kan vi seie at her tek det økumeniske arbeidet til. Paulus set det økumeniske spørsmålet på spissen når han kommenterer partivesenet i Korint på dette viset: "Er Kristus delt?"

Spørsmålet er retorisk; Kristus er sjølv-sagt ikkje delt. Kristi lekam - som Paulus litt lenger ute i brevet nyttar som bilete på kyrkjelyden - er éin. Kvifor ser det ut til at han likevel er delt? Det er ikkje nett noko uvesentleg spørsmål det økumeniske arbeidet steller med. Det gjeld kyrkja sitt vesen og opphav. Ein kan verta audmjuk av mindre enn dette.

Eitt av mine privilegier er å være sekretær for ei noko ukjent, men ikkje heilt uvesentleg gruppe menneske som arbeider med slike spørsmål. Norsk Teologisk Samtaleforum har representantar frå dei fleste kyrkjesamfunn i Noreg. Frå pinsevener til ortodokse, som vi gjerne seier, som om dei sto så langt frå kvarandre... (Slike uttrykk avslører at vi - majoritetslutheranarar? - har eit bilete av det økumeniske landskapet som ei linje, der det ikkje er særleg tvil om kva vi finn på midten.)

Dette samtaleforumet samlast to gonger i året. Då drøftar vi eit studie-dokument som Kyrkjenes Verdsråd si avdeling for trus- og kyrkjeordnings-spørsmål ("Faith and Order") har gjeve ut om den apostoliske trua i dag: "Confessing the One Faith" (Faith and Order Paper No. 153, Geneva 1991). Doku-

mentet går gjennom den nikensk-konstantinopolitanske truedkjenninga (Nikenum) på eit svært opplysende og grundigt vis. Det kan nemnast at ei norsk omsetjing er venta tidleg i 1994.

For tre år siden gav samtaleforumet frå seg ei utsegn etter å ha studert den fyrste trusartikkelen: "Vi tror på én Gud". Dette dokumentet fortener meir åtgåum enn det har fått, for det er eit klårt og perspektivrikt dokument om vår sams tru på Gud vår skapar, vel verd å lese.

No vil vi gi ut eit tilsvarende dokument om den andre trusartikkelen. I arbeid med utkastet til det, møtte eg Paulus sitt spørsmål på nytt. Det vart tydeleg då eg spurde: Kva er eigenleg hovudsaka - mellom alle klare og uklare ledd - i den andre trusartikkelen i Nikenum? Det spørsmål om ikkje svaret ligg i den fyrste linja, i overskrifta: "Vi tror på én Herre, Jesus Kristus". Her er grammatikken viktig: Det er ikkje den ubundne artikkelen "ein", men talordet "ein". Hovudsaka er at kyrkja har berre éin Herre, Kristus er éin.

Denne trusartikkelen representerer kyrkja sitt svar på dei ulike freistnader på å løyse paradokset at Jesus Kristus er både Gud og menneske. Alle endar dei med ei eller anna form for oppdeling. Mest menneske eller mest Gud? Mest vekt på jordelivet og den historiske Kristus eller mest vekt på oppstoda og den opphøgte Kristus? Her er ikkje anten-eller. Oppdeling andar alltid galt.

Ei anna oppdeling, som ikkje er så heilt uvanleg i vår teologiske tradisjon, er å skilje Kristi død frå oppstoda. Men

Kristi død på krossen er ikkje til soning for våre synder uten oppstoda. Gud skapar liv ved soning, men utan oppstoda er dette berre eit frø som fell til jorda og dør. Like eins er den herleggjorte Kristus den same som delte vårt jordelivs kår, og som lir med alle som lir i denne verd. Ei oppdeling av Kristus løyner mysteriet for oss.

Vår sams tru på den eine Herre er eit mysterium, og det er éitt mysterium. Det let seg ikkje løyse opp i småbitar. Derimot kan det være på sin plass å meditere over detaljana og dei enskille motiva i det store biletet.

Julefeiringa vår er ei markering av einskap i tradisjon og folkelege skikkar. Kristi fødselsfest kan dessutan være ei sterk påminning om vårt økumeniske kall. "Kom alle kristne... kom tilbe Ham, Guds under, vår Herre Krist!" Er Kristus delt? Vår felles kristne tru er at det er den eine Herre vi saman tilber som Guds under. Skal vi nokon gong få oppleve å feira dette mysteriet rundt det same nattverdbordet - og saman ta imot han som kjem nettopp slik?

Vi står ved slutten av eit år der vi har markert at den romersk-katolske kyrkja har vore i Noreg 150 år etter reetableringa. Vi står ved starten på ein periode der vi skal markere at den udelte kyrkja kom til landet for 1000 år sidan. Då kan det være på sin plass å spørre, både med takk og med lengt: Er Kristus delt?

Olav Fykse Tveit

Olav Fykse Tveit er cand. theol. fra Menighetsfakultetet og arbeider som teologisk konsulent i Mellomkyrkjeleg Råd for Den norske kyrkja. Han er sekretær i Norsk Teologisk Samtaleforum og i den katolsk-lutherske kontaktgruppa.

Avtale med alvorlige følger

Fem meksikanske biskoper går imot den amerikanske frihandelsavtalen NAFTA. Avtalen vil bidra til økt nød og elendighet for småbønder og urinnvånere, mener katolske biskoper og erkebiskoper i delstatene Chihuahua, Oaxaca og Chiapas. Man kan ikke godta en frihandelsavtale som ikke innebærer noe bidrag til rettferd, sosial utjevning og menneskelig utvikling, mener de kirkelige ledere.

CHRIST IN DER GEGENWART

Er det synd å bli sint?

"Konflikter i kristne menigheter består ofte av en sum av små irritasjoner. Det er altfor mye konfliktunngåelse og passiv aggressivitet i menighetene," sier Per Arne Dahl. "Det er ikke bare sunt, men også nødvendig å bli sint av og til. Hvis vi feier sinnet under teppet, feier vi det inn i egne eller andres kropp. Bibelen sier at 'når du blir sint, se til at du ikke synder!' Det er altså ikke synd å bli sint, men det er lett å synde når man blir sint."

KRIGSROPET

Om å tie sammen

"De første gangene fikk jeg svetteokter, men etter hvert fant jeg at det ikke er så dumt å kunne tie sammen. Det er Gylden-dal-direktør Nils Kåre Jacobsen som forteller om sitt vennskap med Tarjei Vesaas: "Tarjei og jeg lærte oss å tie sammen. Han satt der og sa ingenting. Så spurte jeg: 'Vesaas, holder du på med noe nå da?' 'Nei, skolten er tom,' sa Vesaas. Og så tiet vi sammen..." DAGENS NÆRINGS-LIV

Gunnel Vallquist: Møte med Irland

Irland er mer enn "the Troubles" og det svake håp om en vei ut av den onde sirkel av vold og motvold i nord. I sommer besøkte *Gunnel Vallquist* Erins grønne øy og møtte "det katolske Irlands merkelige fortid".

I juni var jeg et par uker i Irland, den grønne øya. Og visst var den grønn, herlig grønn med sine nesten alltid milevide utsikter, men det blomstret også rødt: rhododendron oppi åsene og mannshøye fuchsiahekker i byene, og genistraen hadde begynt å kaste sine gule fakler over landskapet.

Overalt er historien nærværende, i landskapet, i menneskenes bevissthet. Den politiske historien med syv hundre års engelsk okkupasjon i forskjellige former, av hvilke de verste knapt står tilbake for den sovjetiske terroren, og før det, vikingenes herjinger. Men alt dette er forsonet. Den tidlige okkupasjonsmakten, som etter frigjøringen sto igjen som den dominerende Storebror, politisk og økonomisk, er blitt en jevnbyrdig slik som mange andre land, etter at Irland ble medlem av EF i 1973, med en kraftig oppsving i økonomi og handel som følge.

Men framfor alt møter man den religiøse historien, det katolske Irlands merkelige fortid, tilstede i utallige ruiner av klostre og kirker, i de høye korsene med bibelske relieffer: Kristus som gir Peter nøkkelen og Paulus

boken, David med harpen, instrumentet som er blitt symbol på Irland, dikternes og bardenes øy. Alt dette forteller om en storslagen og eksepsjonell fortid, enestående i kirkens historie.

Romerne kom aldri hit til tross for at de slo seg ned i England. Det drøydde også før det kirkelige Roma lyktes i å prege det landet som raskt og uten blodsutgydelser ble kristnet på midten av 400-tallet, framfor alt av den hellige Patrick. Her oppsto straks et klostervesen som fikk uhyre stor utbredning og ble helt dominerende for det kristne livet på øya. Dette livet var mer eller mindre inspirert av de samtidige ørkenfedrenes livsstil; samferdselen med middelhavslandene var livlig. Klostrene ble styrt av en abbed - eller en abbedisse; her fantes det, liksom mange andre steder, kvinnestyrte dobbeltklostre lenge før den hellige Birgitta. En slik abbedisse, den hellige Bridget, var muligens nettopp Birgittas skytshelgen, noe som imidlertid fortøner seg uklart i legendens halvdunkelhet. Biskopenes makt innskrenket seg stort sett til det sakramentale; de utstyrte klostrene og folket med nødvendige prester. En

ordentlig romersk ordning, med prestesølibat og biskoppelig jurisdiksjon i nær tilknytning til Roma, ble egentlig først gjennomført under cisterciensernes innflytelse. Det samme gjelder delvis for Skandinavia.

Den irske kirkens "gullalder" faller nettopp inn under det man med rette kan kalle "den mørke middelalderen": Europa var herjet etter folkevandringerne. Da dro irske munk ut i hele Mellom-Europa, ja, langt inn i Italia, men ikke, som man kunne tro, som misjonærer, derimot i en annen ånd: som "pilegrimer for Kristi skyld" (samme uttrykk som de russiske munkene brukte). De irske munkene gjenopprettet klostre overalt der de dro fram; flere av disse klostrene hører til middelalderens mest berømte. Irene hadde sin egen klosterregel, inspirert av ørkenfedrene og betydelig strengere enn Benedicts' regel, som etter hvert ble den dominerende i hele Vesten.

Det var ikke bare fromhetstradisjon irene brakte med seg; det var også i høy grad en kunnskapstradisjon. Flere av de irske klostrene var velkjente kunnskapssentra som besøktes av teologistudenter fra alle land i Europa lenge før de første universitetene ble grunnlagt. Man studerte ikke bare kirkelige vitenskaper; også antikkens litteratur og filosofi var nedtegnet hos munkene på skaldenes øy; her ble det bevart dokumenter som på kontinentet ble ødelagt av barbarenes herjinger.

Om man er interessert i historie og kultur, blir man minnet om alt dette når man reiser i Irland. Man møter et herlig landskap, i frodige daler, ved ville bergstup ned mot havet, ved fruktbare elveleier og blant grønne åser. Man møter det også i dagens kirkeliv, rotfestet i fortiden og levende i nået. Men det skal jeg komme tilbake til.

(Fra "Katolsk Kyrkotidning")

Gratulerer, biskop Goebel, og *ad multos annos!*

Den 1. desember fylte biskop Gerhard Goebel MSF i Tromsø stift 60 år. Han er født i Tyskland, ble presteviet i 1960 og kom til Tromsø som kapellan i 1961. "Biskop Goebel kan smykke seg med tittelen 'verdens nordligste biskop' - med en knapp margin. Hans lutherske kollega i Tromsø, Ola Steinholt, har sitt kontor bare fem hundre meter lenger sør i byen," noterer Aftenpostens Gisle Hollekim i anledning 60-årsdagen. Men iler med å tilføye at "det neppe er riktig å beskrive forholdet mellom de to biskoper som en innbitt konkurranse. De to er begge særdeles åpne, tolerante og vennligsinnede kirkeledere for hver sin gren av kristenheten i Ishavsbyen".

Underskudd i Vatikanet

Vatikanet regner med et underskudd på ca. 146 millioner tyske mark for 1993, heter det i en pressemelding fra det råd av kardinaler som har ansvaret for organisatoriske og økonomiske spørsmål. Fjorårets underskudd var bare rundt 4,5 millioner mark - det skyldtes bl.a. gunstige valutakurser. Grunnen til årets store underskudd er, ifølge kardinalene, tilpassing og oppjustering av pensjonsfond for Vatikanansatte.

RHEINISCHER MERKUR

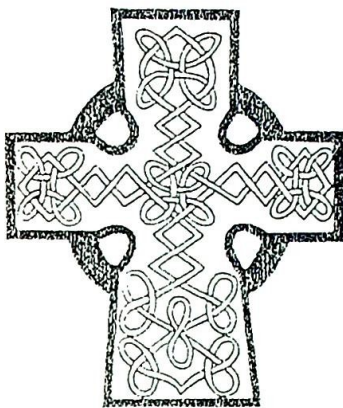
Ei hand å holde i!

I våres hadde Europa-regionen av WUCWO (Verdensunionen av katolske kvinneforbund) møte i Paris der "Innvandrerkvinner i Europa" stod på dagsordenen. De tre deltakerne fra NKKF (Norges Katolske Kvinneforbund) var bl.a. blitt bedt om å forberede morgenbønn til konferansens annen dag.

"Vi tok utgangspunkt i at arbeid mot

AIDS er et prioritert arbeidsområde for WUCWO og innledet med å spille en sang med Odd Kaare Rabben, som nylig døde av AIDS, 16 år gammel," forteller medlemsbladet NKKF-Nytt. Sangen Odd Kåre sang, var den kjente "Amazing Grace" fra kassetten "Ei hand å holde i".

"Vi kan berette at det ikke var mange tørre øyne i salen da alle til slutt sang 'We shall overcome'", heter det videre i bladet.

Illustrasjon fra boken
"The Cry of the Deer -
Meditations on the Hymn
of St. Patrick"
av David Adam

Pavens anliggender for bønnens apostolat i desember

At alle som forbereder seg til ekteskapet, må lære å stole på Guds nåde så de kan leve sitt ekteskap i trofasthet og fruktbar kjærlighet.

Pavens anliggender for bønnens apostolat i januar

At familiene må arbeide ivrig for åndelig vekst innen det kristne fellesskap og i hele samfunnet.

At dialog og bønn om kristen enhet må ha misjon for øye.

Om Margit Sandemos bøker

Arild Romarheim og Michael Holter:
Margit Sandemo og den mystiske Lucifer.
Okkult verdensbilde i pocketformat.
Credo Forlag 1993

"Kiosklitteraturens Sigrid Undset heiter Margit Sandemo (1924-)," skrev en gang Jan Olav Gatland. Da jeg var prest på Hamar og ofte måtte reise med NSB, la jeg merke til at mange leste bøker på toget - og det var nesten alltid en med ett av Margit Sandemos hundre bind.

Jeg har lenge hatt dårlig samvittighet over aldri å ha lest henne: Hvordan kan man drive sjelesorg som prest i et land hvor så mange leser en forfatter, og man selv ikke har lest vedkommende? Men nå har Arild Romarheim og Michael Holter spart oss for dette krevende arbeidet. De har lest hennes *oeuvre* og gir oss i denne meget verdifulle boken en analyse av hennes budskap.

Margit Sandemo er nemlig ikke bare underholdningsforfatter, slik Gatland (og mange andre) kanskje har trodd. Hun har et klart åndelig budskap som hun påstår å ha tatt imot, et budskap om Lucifer og især om 'hjelperne'. Hennes innstilling er kristendomsfiendtlig. Hun vil hjelpe leserne til å komme i kontakt med 'virkeligheten' med dens mange demoner og hjelpere.

Romarheim og Holter plasserer Sandemo i den religionshistoriske sammenheng: Hun er Nordens mest leste forkynner av nyreligiøsitetens budskap, med røtter tilbake til teosofene i det 19. århundre. Forfatterne peker også på den atmosfære av *angst* som Sandemos verden er gjennomsyret av. Hvem skal befri oss for denne angsten? Ikke Jesus, heller ikke Gud. Vår sympati skal rettes mot *Lucifer*, og vi skal ha tillit til våre hjelpere.

Margit Sandemo tror på det hun skriver. Selv om vi andre ikke kan se disse usynlige vesener, dreier det seg for henne ikke om en 'religiøs' overbevisning, men om noe hun selv har opplevd, noe hun *vet* eksisterer. Den katolske leser vil kanskje bli minnet om Gabriele Bitterlich (1896-1978), grunnleggeren av Opus Angelorum ("Das Engelswerk"), med hennes utallige engler. Margit 'ser' sin hjelper, Gabriele 'så' sin verneengel.

Opus Angelorum er blitt 'avslørt' av Heiner Boberski i en meget viktig bok, *Das Engelswerk* (Salzburg 1990). Problemet med hans bok, som med Romarheim og Holters bok, er at de som egentlig trenger å lese den, neppe får tilgang til avsløringene. Vi må derfor forsøke å formidle resultatene av deres undersøkelser til et bredere publikum, nettopp til dem som ser på Sandemo som en forfatter av harmløs kiosklitteratur.

Brian McNeil c.r.v.

Årets gave til Dem selv eller andre:

“omfattende og rikt billedmateriale. . . en spennende og viktig bok som vil gi leserne betydelig innsikt, enten de nå måtte være katolikker eller ikke”.

Øyvind Norderval

De får den i St.Olav Bokhandel!

St. Sunniva-rector med i viktig utvalg

Sr. Marie-Kristin Riosianu, St. Josephsøster og rektor ved St. Sunniva Skole er blant de 15 medlemmene i et nyutnevnt offentlig utvalg som skal gjennomgå det samlede skoleverks styring og loverk - et særdeles omfattende og viktig arbeid som ventelig vil få stor og langtrekkende betydning. Det må anses å være det viktigste for norsk skole på flere tiår. Utvalget ventes å avlevere sin innstilling høsten 1995.

Kamp med og mot Gud

Tormod Skagestads dramatisering av “Brødrene Karamasov” er Oslo Nye Teaters storsatsing i høst/vinter, en maraton av en forestilling som varer i seks timer (med innlagt lapskauspause) - eller to kvelder à tre timer. Seks timer med drivende handling omkring de evige spørsmål om menneskets vesen og Guds eksistens. Og om forbrytelse og straff, sentralt motiv hos Dostojevskij også i andre sammenhenger.

Vi kjenner personene: prestelærlingen, den alkoholiserede faren, nihilsten, ødelanden, den forsmådde foreldreløse, fadermorderen etc. Og de to sentrale kvinneskikkelsene, Agrafena Aleksandrovna og Katerina Ivanovna, svært forskjellige, men begge med trekk både av skjøge og madonna. Som så ofte hos Dostojevskij, veksler de mellom å være menneskes redning og deres undergang.

På scenen som i romanverket slipes hele tiden livssyn, skjebner og roller mot hverandre: lidelse, anger, soning, kristen moral og etikk møter nihilisme, forbrytelse, vellyst og nytelsessyke - og postuleringer om Guds og dermed moralens død. Unødvendig å nevne ordet aktualitet.

Tormod Skagestad, som i flere år har levd med Dostojevskijs hovedverk, fortjener stor honnør for sin dramatisering som, nødvendig innkortning og tilstramming til tross, ligger nær opptil Dostojevskijs tekst og fanger inn mye av spennvidden i verket. Og den er som kjent, ikke liten! Svakheter og innvendinger? Psykologiske nyanser og indre motsetninger hos karakterene kommer ikke tydelige nok fram, og til tider kan nok monologene bli i lengste laget. Men slik må det kanskje være for å få frem de ulike livfilosofier som ligger til grunn for de tre Karamasov-brødrenes veivalg? Og for å være trofast mot romanverket? At ikke alle skuespillerne lykkes like godt i sin roller, skal ikke legges Skagestad til last.

Allt i alt en forestilling som det står respekt av - teater som gjør godt i vår musicaltid. Det lille teateret i Akersgaten viser igjen at det både har ambisjoner og evner - det er ikke lenge siden en forfriskende Hamlet-oppsetning måtte spilles på overtid på grunn av tilstrømmingen.

Bernhard Häring om “paven

“Pavens nye encyklika *Veritatis splendor* (Sannhetens glans) inneholder mye vakkert,” skriver den nå 80 år gamle moralteologen og redemptoristpater Bernhard Häring i en artikkel i *The Tablet* (23/10-93). “Men mye av glansen forsvinner når det blir klart at dokumentet fremfor alt har følgende mål: å understreke at man fullt og helt må underkaste seg alt paven lærer, og særlig på følgende punkt: bruk av kunstige midler for fødselskontroll er i seg selv en ond handling og alltid syndig, selv når det ville være det mindre onde.” Häring tilhørte flertallet i den rådgivende kommisjon som i 1968 frarådet pave Paul VI å opprettholde forbudet mot kunstig prevensjon i encyklikaen *Humanae vitae*.

Ifølge Häring ser paven det som sin “tvingende plikt å forkynne sine læresetninger uten hensyn til de praktiske konsekvenser de kan ventes å få for de mennesker det angår, og for hele kirken. Å ta slike hensyn ville, slik han ser det, være utillatelig og farlig, fordi det innebærer å veie verdier mot hverandre. (-) Her tillates ingen dissens, man har å godta i lydighet”.

Men, skriver Häring, “den nye Katekisme for den katolske kirke, godkjent av paven, viser at han faktisk gir rom for unntagelser ved negative bud, f.eks. forbudet mot å ta liv: Det kan settes til side i selvforsvar, ved dødsdom og under rettferdig krig. For paven er ondet prevensjon langt mer absolutt enn budet: ‘Du skal ikke slå i hjel.’ Men hva med det negative bud Herren selv gav sine disipler: ‘Du skal ikke sverge’ (Matt 5,34)? Her ikke bare tillater paven unntagelser, men har gjort dem til regel for hele grupper av kirkens medlemmer,” skriver Häring. Og minner om at “det ikke finnes ett eneste ord om prevensjon i den guddommelige åpenbaring”, og at spørsmålet har med naturloven å gjøre og følgerig er tilgjengelig for fornuften. “La oss derfor i

St. Olavs redaksjon
takker alle som,
på forskjellig vis,
har bidratt til å få bladet gjennom
nok en årgang.
Vi ønsker dem og alle våre lesere
gledelig jul og godt nytt år!

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75
Gavekonti:
Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976

elig mistillit”

ro og mak sammen bruke fornufte og se saken 'fra begge sider (Rom 2,12,16).”

Ifølge Häring har paven “en dyp mistillit til teologer, især moralteologer”, en mistilliten som har fått “strukturerte former”: Kirkeretten gjør det nærmest til en forbrytelse å holde fast ved et avvikende standpunkt (par. 1371, nr.1); full tilslutning til læreembedets syn på prevensjon er nær sagt en forutsetning for å slippe til som teolog ved en katolsk læreanstalt eller bli innsatt som biskop; en spesiell troskapsed til paven for geistlige ble innført for noen år siden. “Ifølge *Acta Apostolica Sedis* er denne siste forholdsregel godkjent av *sanctissimus* (den helligste) og *beatissimus* (mest velsignede) pave Johannes Paul II. Ligger det en spesiell betydning her? Disse titlene man utstyrrer paven med, ‘sakraliserer’ de ikke i for høy grad hans autoritet?” spør Häring.

Han oppfordrer kirken til å kvitte seg med “holdninger og strukturer som smaker av mistillit. Vi bør la paven få vite at vi er såret over tegnene på hans dype mistillit, og foruroliget over de mangeartede ‘mistillitsstrukturer’ han har tiltatt etablert. Vi trenger at han blir mildere overfor oss, hele kirken trenger det. Vårt vitnesbyrd overfor verden trenger det, kallet til effektiv økumenikk likeså. Jeg foreslår derfor, som en begynnelse, at Vatikanet sletter sine lister - jeg har sett én av dem - over folk som anses som ‘tilforlatelige’ (*affidabili*) og dem som ikke er det ene og alene ut fra holdningen til det absolutte forbud mot kunstig prevensjon. Kirken har viktigere saker å bry seg om, mere presserende oppgaver: å forkynne det glade budskap og oppmuntre alle til å ta fatt på veien til hellighet. Og la oss vise Guds nådige tilgivelse ære ved å tilgi hverandre den skade vi har forvoldt hverandre og den vrede vi kanhender har huset i våre hjerter,” avslutter Häring.

Undergrunns- litteratur fra Frogner

I en gammel sveitservilla på Frogner i Oslo finner vi en voksende forsamling kulturelle muldvarper. De skriver dikt, danser ballet, synger, spiller teater og bistår hverandre både som publikum og kritikere. Resultatet av denne virksomheten kan vi se i antologien “Stemmer i et hus”. Boka renner over av skriveglede og - ikke minst - talent.

“Volapük” heter dette generøse kulturforumet der folk med uttrykksbehov og entusiasme får slippe til - godt sekundert av etablerte veteraner. Volapük er betegnelsen på et konstruert verdensspråk, eldre enn esperanto, og i denne boka møter vi et mangfold som er navnet verdig.

“Stemmer i et hus” inneholder tekster i alle genre. Dikt, sanger, kortprosa, noveller og enaktere. Øystein Wingard Wolf har redigert samlingen og bidrar selv med egne dikt. Andre kjente navn er Stein Mehren, Kjell Erik Vindtorn, Cindy Haug, Liv Mevang m. fl. - men det er debutantene som fanger størst interesse i denne sammenheng.

Til tross for bokas mange stemmer, er det få falske toner. Jeg vil ikke dermed si at de synger i kor, men en flerstemt helhet er det blitt. På første side møter vi Stein Holtes

morsomme, absurde tekst “Kausalitetens historie”, og boka avsluttes med høstens mest omtalte og geniforklarte lyrikkdebutant, Bertrand Besigye.

Livsglede og eksistensialistisk utfoldelsestrang er felles for mange av tekstene i antologien. Forfatterne bærer ikke preg av den sedvanlige lede over litteraturens utilstrekkelighet, slik tilfellet ofte er hos “Vagant-generasjonen” i norsk litteratur. . . Her er det tvert imot en befriende tillit til språket som uttrykksform.

De er nok gode konsulenter for hverandre, Volapük-gjengen. Tekstene har vært gjennom det første møte med publikum, det er kanskje derfor så mange av debutantene leverer så godt gjennomarbeidede tekster.

Vi registrerer ellers at den gode historie er “in” igjen. Både prosa og dikt er utadvendte (hvilket ikke betyr overfladiske). Her er lengsel og drøm, natur og metafysikk, universelle tekster av forfattere fra Tyrkia og Drøbak, Klæbu og Uganda.

Det er grunn til å se lyst på framtida i norsk litteratur. *Nina Valsø*

Øystein Wingard Wolf (red.):

STEMMER I ET HUS

En Volapük-antologi

Aschehoug

Adventsaksjonen 1993

UNKFs Adventsaksjon går også i år til Guatemala, til drift av et menneskerettighetskontor i Guatemala City, drevet av den katolske kirke.

Selv om Guatemala fikk folkevalgt president i 1985, lever landets voldelige politiske tradisjoner videre. Rettsvesenet er fortsatt unnfalldt overfor politisk vold: De fleste brudd på menneskerettighetene står myndighetene selv for.

UNKF samarbeider med Caritas Norge om prosjektet - UNKFs lokallag står for salg av gjenstander, pengeinnsamling etc.

26

LESERBREV

Hvilke etiske paradokser? Svar til NKKFs formann.

Rønnaug Aa. Andresen har et interessant bidrag til debatten om kristne normer og politikk i St.Olav (10-93). På ett sentralt punkt vil jeg imidlertid mene hun tar feil: det hun kaller de etiske paradokser. Hun sier at dette f.eks. er tilfelle hvor man må "forene absolutte standpunkter som innebærer å ta avstand fra å tillate abort med nødvendigheten av å vise kristen barmhjertighet og pastoral omsorg med et ulykkelig medmenneske som f. eks. ikke ser seg i stand til å bære frem et barn etter voldtekt". Dette mener hun er et læremessig paradoks i Kirken, og spør videre hvordan den kristne barmhjertighets etikk skal slå ut overfor lovbrøtteren. Hun konkluderer med at "uten å ha et standpunkt til de spørsmål som legitimt kan stilles til oss om sammenheng og konsekvens, kan vi ikke opptre med ærlighet og autoritet", og kritiserer Kirken for "den logikk som tilsier at det å ta liv i krig fordømmes mindre strengt enn å ta livet av et ufødt barn."

Det er to elementer i det ovenstående jeg vil kommentere, det ene av stor viktighet, det andre en relativt enkel sak. Det enkle først: Doktrinen om 'den rettferdige krig', utformet av Thomas Aquinas, gir i hovedsak de grunner som kan tillate at liv tas. Disse er beskrevet i den nye katekismen og er sentrert omkring behovet for å beskytte en bys eller et lands innbyggere mot en aggressor. Når diplomati og forhandlinger ikke nytter, ikke bare kan man, men har man, som stat eller offentlig myndighet, plikt til å beskytte seg selv og statens innbyggere. Liv som går tapt i krig, er ikke mord (La légitime défense, 2263-2266, Cathecisme de l'église catholique).

Å ta ufødt liv, er derimot aldri legi-

timt ut fra noen av disse kriterier eller andre. I encyklikaen *Veritatis splendor* gjentas Kirkens syn på abort og andre måter å ta liv på, og det understrekes at det dreier seg om "gjerninger som er onde i seg selv" (VS 80) og ikke under noen omstendighet kan rettferdiggjøres. Dersom samvittigheten, den moralske rettesnor, sier noe annet, tar den feil (VS 62). De gjerninger som er onde i seg selv og aldri kan legitimeres av ytre omstendigheter, inkluderer bl.a. abort, mord, selvmord, eutanasi, tortur, genocid, deportasjon, umenneskelige arbeids- og leveforhold, tilfeldig fengsling, slaveri etc.

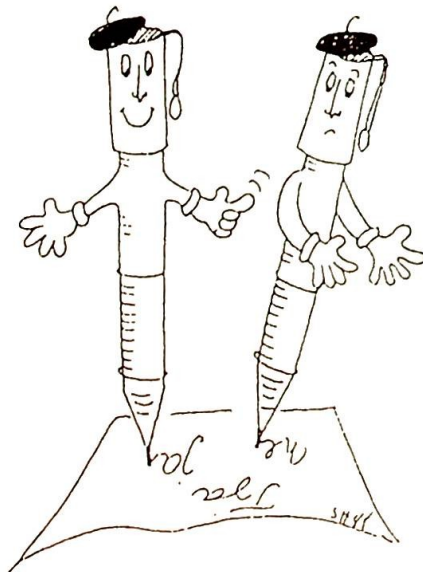
Dette er ikke noe nytt, kun en oppsummering av Kirkens etikk. Ei heller er det nytt at samvittigheten, som er bestemmende for hva man gjør i den enkelte situasjon, kan ta feil. Samvittigheten må informeres og formes ut fra Kirkens lære og kristne praksis - det har aldri vært Kirkens lære at den virker i et subjektivistisk vakuum. Det 2. Vatikankonsil oppsummerte læren om

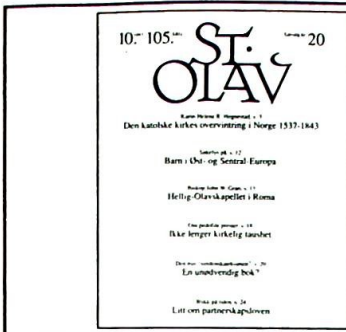
hvordan samvittigheten kan ta feil, 'the erroneous conscience', ved å peke på at uvitenhet kan være grunn til at man velger feil, men også at man er blitt 'moralisk slapp' og derved 'blind' - samvittigheten må søke sannheten og være lydige mot denne, som overleveres i Kirkens lære og det sakramentale liv. Betingelsene for utviklingen av samvittigheten til et lydhørt instrument er analysert i stor detalj i *Veritatis splendor* (54-64).

Poenget er at for det første hersker det ingen tvil om hva Kirken lærer og hva samvittigheten legitimt kan velge mht. abort. For det andre finnes intet paradoks her: Det er en fundamental forskjell mellom abort, en ond handling i seg selv, og det å ta liv i selvforsvar, som i krig. Dette er Kirkens lære gjennom århundrer.

Videre er det slett ikke noe paradoks mht. til læren om abort og budet om nestekjærlighet. Etikkenes absolutthet har ingen *logisk sammenheng* med nestekjærlighetens bud - at etikken er klar og utvetydig, er én sak; budet om alltid og overfor alle å vise nestekjærlighet, er annen. Rønnaug Aa. Andresen synes å mene at det er mindre nestekjærlig å fremholde Kirkens lære om abort enn å betvile innholdet av den, men det er å blande ulike emner. Poenget med tilgivelsen er akkurat dette - at alt kan tilgis, og alt tilgis i det sakrament som skriftemålet er, når synden angres oppriktig. Man må skille klart mellom å vite hva som er synd, på den ene side, og vite at man kan tilgis, på den annen. Pastoral omsorg for alle mennesker er kjernen i den kristne *caritas*.

Det er imidlertid ofte i debatten om abort og andre aspekter ved kristen etikk en tendens til å blande sammen disse to helt forskjellige ting. Men om noen mangler nestekjærlighet, er det

Julegaven til den som slett ikke har alt,
og som attpåtil mangler St.Olav,
katolsk tidsskrift for religion og kultur,
er et gaveabonnement for 1994.
Bestilles hos bladets ekspedisjon tel.: 22 20 72 26
Priser som i inneværende år (se s. 23)

vedkommendes personlige problem som kristen - et som vi alle deler, skulle jeg tro. Dette har ingen sammenheng med Kirkens lære. Det er forfeilet å mene at fordi f.eks. abort ikke tillates, som i det famøse tilfellet med 14-åringen i Irland, er det fordi Kirken er 'ubarmhjertig' eller mangler kjærlighet. En annen sak er at en slik argumentasjon går rett hjem i den moderne verdens logikk (eller mangel på sådan) hvor abort kun diskuteres med hensyn til morens ønsker og interesser, og ikke barnets. Det er nesten blitt 'naturlig' å tenke slik, og da ser jo Kirkens nei til denne logikken 'ubarmhjertig' ut.

Janne Haaland Matlary

En kommentar til St. Olav nr. 10-1993:

Om å ha to tanker i hodet samtidig

At man skal ta avstand fra synden, men elske synderen, er gammelt nytt i kristne kretser, men stadig aktuelt.

Under lesningen av siste nummer av St. Olav og med høringen ("Trenger vi absolutte grenser?" om mennesket og bioteknologien) i St. Hallvard i friskt minne, falt det meg inn at det kanskje var på sin plass med en påminnelse.

På den ene siden har vi fått en verdenskatteisme som St. Olavs anmelder anser for unødvendig, fordi den ikke sier noe nytt. (Som tilstanden nå engang er i vår kirke, er jeg for min del like lettet hver gang der kommer et utspill fra Roma som avholder seg fra å gjøre nettopp det!) På den annen side inviterer *Pastor Invisibilis'* innlegg til å replisere at klar tale kanskje ikke er så helt bortkastet likevel.

Etikk står i dag på dagsordenen langt utenfor de vaktens kretser. Diskusjonen oppleves som tildels patetisk, for mens alle er enige om at vi trenger en etikk, så er begreper om det uetiske nærmest tabubelagt. For når alt kommer til alt,

kan vi jo ikke stanse utviklingen... Forskningen har forkjørsrett, lønnsomhetskravet kan man heller ikke se bort fra, og kravet om toleranse er absolutt. Det eneste som ikke kan tolereres, er absolutte grenser. Der går nemlig grensen.

Rønnaug Aaberg Andresen påpeker at "vår kristne katolske kirkes etiske normer også innebærer paradokser", og henviser til at vi på den ene siden skal gjøre Kirkens syn på menneskers verdighet kjent og fortrinnsvis hørt der hvor beslutninger fattes, på den annen side praktisere kristen nestekjærlighet ovenfor dem som ikke makter å etterleve Kirkens bud. Vi må ha klart for oss, sier hun, hvordan vi stiller oss til de etiske paradokser når vi skal gå ut og forkynde Kirkens syn på menneskets

verdighet. Det mener jeg også, og i tilslutning til dette vil jeg gjerne tilføye at der er enkelte paradokser som må aksepteres. Forsøker man å løse dem, havner man enten i det rigide idet man fordømmer både synden og synderen, eller i det absurde: gir seg til elske dem begge. Kirken lærer at noe er godt og noe er ondt, og at den dag vi skal stå til doms, er det ikke vår rettroenhet og moralske perfektionisme som er utslagsgivende, men vår kjærlighet.

Formannen i Den norske forfatterforening, Thorvald Steen, uttalte nylig at det må kunne gå an å ha to tanker i hodet på en gang. Overført på vår problemstilling betyr det at der er "paradokser" som verken kan eller bør løses, men som må leves.

Sr. Anne Bente Hadland op.

Liturgisk kalender

Julegudstjenester

DESEMBER

16. Jes 54,1-10, Luk 7,24-30
17. 1 Mos 49,2.8-10, Matt 1,1-17
18. Jer 23,5-8, Matt 1,18-24
(Norske Tidebønner - uke 4)
19. **Fjerde søndag i advent.**
2. Sam 7,1-5.8-11.16, Rom 16, 25-27, Luk 1,26-38
20. Jes 7,10-14, Luk 1,26-38
21. Peter Canisius, prest og kirkelærer.
Sef 3,14-18, Luk 1,39-45.
22. 1 Sam 1,24-28, Luk 1,46-56
23. Mal 3,1-4.23-24, Luk 1,57-66
24. Messe om morgenen: 2 Sam 7,1-5.
8-11.16, Luk 1,67-79
25. **Herrens fødsel**
Messe om natten: Jes 9,1-3.5-6,
Tit 2,11-14, Luk 2,1-14
Messe om morgenen: Jes 62,11-12,
Tit 3,4-7, Luk 2,15-20
Messe om dagen: Jes 52,7-10,
Hebr 1,1-6, Joh 1,1-18
(Norske Tidebønner - uke 1)
26. **1. søndag etter jul.**
Festen for Den Hellige Familie:
Jesus, Maria og Josef. Sir 3,2-6.
12-14, Kol 3,12-21, Luk 2,22-40
27. Johannes, apostel og evangelist.
1 Joh 1,1-4, Joh 20,2-8
28. De uskyldige barn i Betlehem, martyrer.
1 Joh, 1,5-2,2, Matt 2,13-18
29. Oktav i juleuken. Thomas Becket,
biskop og martyr, 1 Joh 2,3-11,
Luk 2,22-35
30. 1 Joh 2,12-17, Luk 2,36-40
31. 1 Joh 2,18-21, Joh 1,1-18

Anno Domini 1994

JANUAR

1. Høytiden for Guds hellige mor Maria.
4 Mos 6, 22-27, Gal 4,4-7,
Luk 2,16-21
(Norske Tidebønner - uke 2)
2. **Herrens åpenbaring.**
3. 1 Joh 2,29-3,6, Joh 1,29-34
4. 1 Joh 3,7-10, Joh 1,35-42
5. 1 Joh 3,11-21, Joh 1,43-51
6. Jes 60,1-6, Efes 3,2-3.5-6
7. Raimund av Penafort, prest. 1 Joh
3,22-4,6, Matt 4,12-17.23-25

ASKER OG BÆRUM

- Mariakirken, Nyveien 17, Stabekk**
24.12. Julaften kl. 15.30 *Familiemesse*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Sangmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

ARENDAL

- St. Franciskus Xaverius kirke, Kirkebakken 10**
24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 08.00 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 18.30 *Messe*
01.01. Nyttårsdag kl. 08.00 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*

ASKIM

- Mariakapellet, Roald Amundsensgt. 4**
24.12. Julaften kl. 21.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 12.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 12.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 16.00 *Messe*
01.01. Nyttårsdag kl. 12.00 *Høymesse*

BERGEN

- St. Pauls kirke, Herman Fossgt. 9**
24.12. Julaften kl. 15.00 *Barnegudstjeneste*
kl. 16.15 *Messe på vietnamesisk*
kl. 18.30 *Messe på tamil*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 19.00 *Messe på vietnamesisk*
26.12. 2. juledag kl. 09.30 *Messe*
kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 13.00 *Messe på polsk*
kl. 15.00 *Messe på spansk*
kl. 19.00 *Messe på engelsk*

Vår Frue kirke, Nylandsveien 31, Sandviken

- 24.12. Julaften kl. 15.00 *Messe*
25.12. 1. juledag kl. 09.30 *Messe*
26.12. 2. juledag kl. 09.30 *Messe*

St. Olavs kapell, Finnesvn. 57, Voss

- 25.12. 1. juledag kl. 10.30 *Messe*

DRAMMEN

- St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1**
24.12. Julaften kl. 16.00 *Familiemesse*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
kl. 16.30 *Messe på Kongsberg*
31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Takksigelsesmesse*
01.01. Nyttårsdag kl. 11.00 *Høymesse*

FREDRIKSTAD

- St. Birgitta kirke, St. Josephsgt. 17**
24.12. Julaften kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*
26.12. 2. juledag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*
31.12. Nyttårsaften kl. 18.00 *Messe*
01.01. Nyttårsdag kl. 10.00 *Høymesse*
kl. 18.00 *Messe*

HALDEN

- St. Peters kirke, Kristian Vs plass 1**
24.12. Julaften kl. 16.00 *Messe*
25.12. 1. juledag kl. 12.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 12.00 *Høymesse*
31.12. Nyttårsaften kl. 16.00 *Messe*
01.01. Nyttårsdag kl. 12.00 *Høymesse*

HAMAR

- St. Torfinns kirke, Torvgt. 113**
24.12. Julaften kl. 16.00 *Familiégudstjeneste*
kl. 24.00 *Midnattsmesse*
25.12. 1. juledag kl. 11.00 *Høymesse*
26.12. 2. juledag kl. 11.00 *Høymesse*

HØNEFOSS

St. Theresia Menighet, Vesterngt. 5 B

24.12.	Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Høymesse
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

KONGSVINGER

27.12.	3. juledag	kl. 12.00	Høymesse/Julemesse
--------	------------	-----------	--------------------

KRISTIANSAND

St. Ansgar Kirke, Kirkegt. 3

24.12.	Julaften	kl. 16.00	Familiemesse
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 13.00	Sangmesse
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse vietnam. Jetter messe vietnameserne invit. til julefest
27.12.	3. juledag	kl. 11.00	Høymesse i Kvinesdal
28.12.	4. juledag	kl. 19.00	De uskyldige barn i Betlehem
01.01.	Nyttårsdag	kl. 13.00	Messe
02.01.		kl. 11.00	Messe
		kl. 13.00	Messe

LILLEHAMMER

Mariakirken, Weidemannsgt. 3 B

24.12.	Julaften	kl. 13.00	Familiegudstjeneste
25.12.	1. juledag	kl. 18.00	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 18.00	Høymesse

LILLESTRØM

St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1

18.12.	Lørdag	kl. 17.00	Vesper 17.15-19.00 anledn. til skrifte
24.12.	Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 10.30	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 09.00	Stefanmesse
		kl. 10.30	Høymesse
		kl. 13.00	Messe på vietnamesisk
31.12.	Nyttårsaften	kl. 10.30	Høymesse
		kl. 17.00	Vesper
02.01.	Søndag	kl. 09.00	Ørtmesse
		kl. 10.30	Høymesse

LARVIK

St. Frans Kapell, Åsveien 2

24.12.	Julaften	kl. 23.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 17.00	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 10.00	Messe
01.01.	Nyttårsdag	kl. 10.00	Høymesse

MOSS

St. Mikael kapell, Ryggevn. 24

24.12.	Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 10.00	Høymesse
		kl. 17.00	Messe
26.12.	2. juledag	kl. 10.00	Høymesse
		kl. 17.00	Messe
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Messe
01.01.	Nyttårsdag	kl. 10.00	Høymesse
		kl. 17.00	Messe

OSLO

St. Olav Domkirke, Akersveien, Oslo

24.12.	Julaften	kl. 15.00	Familiegudstjeneste
		kl. 19.00	Messe på vietnamesisk
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 09.30	Fromesse med julesalmer
		kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Messe på polsk
		kl. 16.00	Messe på kroatisk
		kl. 18.00	Messe på engelsk
26.12.	2. juledag	kl. 09.00	Messe
		kl. 11.00	Høymesse
		kl. 14.30	Messe på spansk
		kl. 16.00	Messe på kroatisk
		kl. 18.00	Messe på engelsk
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Takksgelsesmesse
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 18.00	Messe på engelsk
02.01.	Søndag	kl. 09.00	Messe
		kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Familiemesse m/julestrefest
		kl. 14.30	Messe på spansk
		kl. 16.00	Messe på kroatisk
		kl. 18.00	Messe på engelsk

St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4

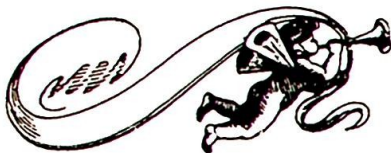
24.12.	Julaften	kl. 14.00	Barnemesse
		kl. 22.45	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 17.30	Tamilsk messe

8. 1 Joh 4,7-10, Mark 6,34-44
(Norske Tidebønner - uke 3)
9. Herrens dåp. Jes 42,1-4.6-7,
Apg 10,34-38, Mark 1,6-11
10. 1 Sam 1,1-8, Mark 1,14-20
11. 1 Sam 1,9-20, Mark 1,21-28
12. 1 Sam 3,1-10.19-20, Mark 1,29-39
13. Hilarius, biskop og kirkelærer.
1 Sam 4,1-11, Mark 1,40-50
14. 1 Sam 8,4-7.10-22, Mark 2,1-12
15. 1 Sam 9,1-4.17-19, Mark 2,13-17
(Norske Tidebønner - uke 2)
16. Verdensdagen for fred.
1 Sam 3,3-10.19, 1 Kor 6,13-15.
17-20, Joh 1,35-42
17. Antonius, abbed. 1 Sam 15,16-23,
Mark 2,18-22
18. 1 Sam 16,1-13, Mark 2,23-28
Fra 18. - 25. januar:
Bønneuken for kristen enhet
19. Henrik, Finlands vernehelgen.
1 Sam 17,32-33.37-40.51,
Mark 3,1-6
20. Fabian, pave og martyr, eller
Sebastian, martyr. 1 Sam 18,6-9.
19.1-7, Mark 3,7-12
21. Agnes, jomfru og martyr.
1 Sam 24,3-21, Mark 3,13-19
22. Vincent, diakon og martyr, eller
jomfru Marias lørdagsmesse. 2 Sam
1,1-2.11-12.19.23-27, Mark 3,20-21
(Norske Tidebønner - uke 3)
23. 3. søndag i kirkeåret
Jona 3,1-5.10, 1 Kor 7,29-31,
Mark 1,14-20
24. Frans av Sales, biskop og kirkelærer.
2 Sam 5,1-7.10, Mark 3,22-30
25. Apostelen Paulus' omvendelse.
Apg 22,3-16, Mark 16,15-18
26. Timotheos og Titus, biskoper. 2 Tim
1,1-8 eller Tit 1,1-5, Luk 19,1-9
27. Angela Merici, jomfru. 2 Sam
18-19.24-29, Mark 4,21-25
28. Thomas Aquinas, prest og kirke-
lærer. 2 Sam 11,1-4.5-10.13-17,
Mark 4,26-34
29. Jomfru Marias lørdagsmesse.
2 Sam 12,1-7.10-17, Mark 4,35-41
(Norske Tidebønner - uke 4)
30. 4. søndag i kirkeåret.
5 Mos 18,15-20, 1 Kor 7,32-35
Mark 1,21-28

St. OLAV

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48
Fax: 22 36 02 63

*Vi ønsker alle våre kunder
en gledelig julehelg*

Og minner om følgende:

VI HAR JULEMUSIKK FRA HELE
VERDEN

IKONER OG KUNSTKALENDERE

RØKELSE OG RØKELSESKAR

BYENS PENESTE JULEKORT
MED KRISTNE MOTIVER

Nye bøker fra St. Olav forlag:

FILOKALIA, den mest leste bok
i religiøs, russisk kultur.
Ib. kr. 160,-

SR. AGNES-MARIE O.P.:
KUNSTEN Å ELDES UTEN Å
BLI GAMMEL. Ib. kr. 160,-

Vi sender over hele landet.

ÅPNINGSTIDER:

Mand.-fred. 9.30-17.00
Torsd. 9.30-17.30
Lørd. 9.30-13.30

26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Messe i St. Olav
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse

St. Dominikus Kirke, Nebergsgt. 15

24.12.	Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Messe Merk: Ingen annen messe 1. juledag
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Messe
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Messe

Lunden kloster, Øvre Lunden 5

24.12.	Julaften	kl. 23.00	Matutin
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 18.15	Vesper
26.12.	2. juledag	kl. 10.00	Høymesse
		kl. 18.15	Vesper
31.12.	Nyttårsaften	kl. 24.00	Matutin
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 18.15	Vesper

STAVANGER

St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8

24.12.	Julaften	kl. 16.00	Barnegudstjeneste
		kl. 19.00	Messe på engelsk
		kl. 23.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Messe
		kl. 13.00	Messe på vietnamesisk
26.12.	2. juledag	kl. 09.30	Messe på engelsk
		kl. 11.00	Høymesse
		kl. 11.00	Messe i Egersund
		kl. 13.00	Messe på norsk
		kl. 18.00	Messe på fransk
31.12.	Nyttårsaften	kl. 18.00	Messe ved årsskiftet
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse på norsk

TROMSØ

Vår Frue kirke, Storgt. 94

24.12.	Julaften	kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 19.00	Messe
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
		kl. 19.00	Messe

Karmelittnonnene, Holmboevn. 8

24.12.	Julaften	kl. 22.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 10.00	Messe
26.12.	2. juledag	kl. 10.00	Messe

TRONDHEIM

St. Olav kirke, Schirmersgt. 1

24.12.	Julaften	kl. 15.00	Barnegudstjeneste
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 09.00	Høymesse
		kl. 11.00	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse (juletefest)
		kl. 13.00	Messe i kapellet på Ørland flystasjon
28.12.	Tirsdag	kl. 11.00	Messe på velsignelse av barna
		kl. 20.00	Julesang
31.12.	Nyttårsaften	kl. 17.00	Takkemesse
01.01.	Nyttårsdag	kl. 11.00	Høymesse
02.01.	Søndag	kl. 09.00	Fromesse
		kl. 11.00	Høymesse
		kl. 13.00	Messe i Oppdal Rådhus/kommunestyresalen

TØNSBERG

St. Olav kirke, Botnegt. 22

24.12.	Julaften	kl. 23.00	Matutin
		kl. 24.00	Midnattsmesse
25.12.	1. juledag	kl. 11.00	Høymesse
26.12.	2. juledag	kl. 11.00	Høymesse
01.01.	Nyttårsdag	kl. 18.00	Høymesse

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE AS

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: 22 30 04 16 – 22 30 84 53

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Neste nummer utgis 26. januar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Brian McNeil c.r.v.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

31

**Vi er i
nærheten
når du
trenger oss**

Sentrum 20 79 05
Ullevålsveien 1 - Oslo
Oslo Vest 50 00 30
Harbitzalléen 14
Oslo Øst 67 28 80
Grensesvingen 7
ved Fyrstikktorget

90 ÅR **T** 1992
T. S. JACOBSENS
Begravelsesbyråer

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

**URPREMIÈRE
19 JANUAR**

musikk
ARNE NORDHEIM
regi
BENTEIN BAARDSON

*Vil du meg lyde
eg kveda kan..*

*Han la seg ned om joleftan
sterkan svevnen fekk
vakna kje fyrr om trettandagjen
då folkjet åt kyrkjun gjekk*

*Tunga talar og sanning svarar
på domedag*

**Nasjonalheilagdom eller
folkereligjøst stridsdikt?**

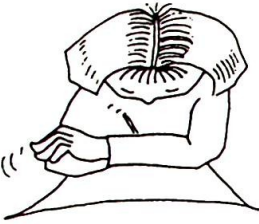
DRAUMKVEDET

Bill. 22 42 43 44

det norske teatret

Blikk
på tiden («

Forskudd og andre bomskudd

Det ser ut til at verden står til jul, tross alt! Den gikk ikke under den 13. november likevel slik den selvbestaltede ukrainske Messias, Marina Tsvygon, og hennes manager-ektemann Juri hadde forutsagt. Og forledet adskillige andre til å tro: Under tumultene som oppstod da Marina og hennes ekstreme "Hvite brorskap" stormet St. Sofia-katedralen i Kiev som ledd i dommedagsforberedelsene, ble hele 700 arrestert. Men selv etter slik fangst, fryktet Ukrainas viseinnenriksminister at det fremdeles var tilstrekkelig med "apostler" på frifot til å "iscenesette verdens ende" som nå var blitt utsatt til søndagen etter. Men også den 24. november kom og gikk uten at verden sluttet sin skjeve gang.

Man kan selvsagt smile av at verden med jevne mellomrom likevel ikke går under - og her i Norge har vi stor sett gjort det helt siden Hermann Wildenvey i sin tid, i forbindelse med visse dommedagsforberedelser på vestsiden av Oslofjorden, i elskverdig udødelige linjer påpekte at

selv Budskeruds amt er blitt hendelsesrikt.,

det hender at verden går under i dette berømte distrikt.

Eller man kan, som journalisten Vera Rich i tidsskriftet The Tablet i forbindelse med undergangen i Kiev, minne om at "millenarismen - tusenårsriketroen" ikke er noe nytt i øst (heller!): I 1492 var Moskva-patriarkatet så overbevist om at enden var nær, at man unnlot å utarbeide kalenderen for påsken og andre bevegelige kirkefester i det kommende år!

Russland har adskillig erfaring når det gjelder "fanatiske kulturer," noterer Vera Rich, og "de bisarre hendelsene i Kiev er symptomatiske. Sovjetstatens fall betydde slutten på alt det som var sikkert. For alle dem som måtte leve med regimet - også for dem som hatet det eller aktivt motarbeidet det - har det plutselige bortfall av statens altomfavnende maktapparat vært en heller desorienterende opplevelse." Nå er det fritt frem for alle slags sjarlataner.

Og en ny art svart humor er registrert: en skeptisk ironi som bl.a. har stått fadder til følgende desperasjonsuttrykk: "Kom tilbake Rasputin - alt er tilgitt!"

Om dommedag - den store demontering? - ikke er så lett å ta på forskudd, er julen desto greiere. Den lar seg nemlig både montere og remontere Varemagasinet Harrods i London hadde i år beordret alle etasjer og lokalavdelinger til å være "i full julestemning den 6. november med julepynt og julegaver på plass", ifølge avisen The Independent. Dog, kunne avisen fortelle, ihuga juleshoppere hadde "helt siden slutten av september kunnet besøke 'Santa's' offisielle julegrotte i Dickensstil i magasinets spesialavdeling for julesaker".

Når julekommersens begynte her hjemme? Undertegnede har i hvert fall notert at norske julenisser - som mer og mer ligner en krysning av den amerikanske Disney-Santa og den sovjetiske "Fader Vinter" eller hva det nå var han het, og mindre og mindre på en traust norsk jule- og fjøsnisse (eller hans hjelper Far eller naboen, for den saks skyld!) - ikke hadde pep-rally og fagforeningsmøte før vel etter den 20. november. Derigården kan de ikke i tide ha lyttet til Norsktoppen, der det tidligere i år i ukevis ble forkynt at "du må se te å skjærpe dæ, gutt"! Da er det andre boller (for ikke å si julekaker) i Drøbak: Der har det i flere år vært helsårsåpent i Julehuset!

Alle vet om Maastricht-avtalen som nylig ble undertegnet og behørig pressedeckket, selv om ikke alle riktig vet hva den egentlig innebærer. Ikke engang undertegnerne, skal man tro visse kommentatorer, for er dette den europeiske union eller bare et fellesskap til bruk dann og wann alt ettersom? Uansett og hvorom allting er: Omtrent samtidig med Maastricht-avtalen ble det i en annen nederlandsk by servert utvetydig tale på et mindre, lite omtalt, men slett ikke uvesentlig område: Byens myndigheter fastslo at det ikke er tillatt med juleutsmykning på offentlige steder før St.Nicolaus-dagen, den 6. desember!

Et blinkskudd av et vernetiltak i riktig retning! Som omgående bør settes på dagsordene for det europeiske samarbeidet, spør De meg.

Men slikt gjør man jo ikke!

Observatoria